

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ALİ MƏHKƏMƏSİNİN BÜLLETENİ

2017
№ 3

Baş redaktor:
R.Y.Rzayev

Baş redaktorun
müavini:
Ş.Y.Yusifov

Redaksiya heyəti:
H.A.Mirzəyev
Z.M.Quliyev
Ə.M.Rüstəmov
V.Ə.İbayev
H.Q.Nəsimov
Ə.A.Kərimov

Məsul katib:
A.M.Məmmədli

Redaksiyanın ünvanı:

Az 1025, Bakı şəhəri,
Xətai rayonu,
Yusif Səfərov küç.26
1193-cü məhəllə
Tel: 493-18-37
Faks: 493-18-37

www.supremecourt.gov.az

MÜNDƏRİCAT

PLENUM

Ali Məhkəmənin Plenumu.....	2
Ali Məhkəmənin Plenumu.....	3

MÜLKİ VƏ İNZİBATİ-İQTİSADI İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi şəxsi həyata və ailə həyatına hörmət hüququ çərçivəsində qiymətləndirilməli olan konstitusion hüquqdur və bu hüququn təmin edilməsi haqqında müraciətlərə dair müvafiq qərar inzibati orqan tərəfindən yalnız inzibati icraat üzrə araşdırma aparıldıqdan sonra qəbul edilə bilər.....	4

Nəqliyyat vasitələrinin toqquşması nəticəsində onların sahiblərinə dəymiş zərərin həcmi barədə əsaslı rəy aldıqdan sonra məhkəmələr hər iki tərəfə vurulmuş zərərin ödənilməsi haqqında iddialara (ilkin və qarşılıqlı) baxarkən ödənilməli olan məbləğləri tərəflərin qarşılıqlı təqşirinə müvafiq olaraq müəyyən etməlidirlər.....	10

Özəlləşdirmə zamanı əmlakın qiymətləndirilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin malik olduğu səlahiyyət diskresion səlahiyyət kimi qiymətləndirilə bilməz.....	14

CİNAYƏT VƏ HƏRBİ İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi residivin müəyyən edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 18.4.1-ci maddəsinin tələblərini düzgün təfsir etməyərək əsassız olaraq təqşirləndirilən şəxsə təyin olunmuş cəzanı və cəzaçəkmə müəssisəsinin rejimini yüngülləşdirmişdir.....	20

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi araşdırılmış sübutlara qiymət verərək təqşirləndirilən şəxslər tərəfindən zərər çəkmiş şəxsin əmlakının onun həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli zərərli təbiiq ediləcəyi hədəsi ilə ələ keçirilməsi barədə qanuni və əsaslı nəticəyə gəlmişdir.....	26

Təqşirləndirilən şəxsin hökmdən verdiyi və ona bəraət verilməsi barədə tələb irəli sürdüüyü apellyasiya şikayətinin dəlilləri apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən lazımınca yoxlanılmadığına və birinci instansiya məhkəməsinin sübutların tədqiqi məsələsində yol verdiyi pozuntular (araşdırmanın natamamlığı) aradan qaldırılmasına görə həmin məhkəmənin qərarı ləğv edilməklə iş yeni apellyasiya baxışına təyin edilmişdir.....	30

MƏQALƏLƏR

Müzəffər Ağazadə: Sanksiyalarda uyğunsuzluqlar.....	34

Nurit Grenger: Müsəlman ölkəsi Azərbaycanda bir yəhudi qadın Ali Məhkəmədə hakim işləyir.....	39

BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR

Ali Məhkəmə sədrinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin Avstriya Respublikasına səfəri.....	42

Belarusun Ədliyyə naziri Ali Məhkəmədə olmuşdur.....	44

Montenegro Ali Məhkəməsi sədrinin Azərbaycana rəsmi səfəri.....	45

Latviyanın Ədliyyə nazirinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmədə olmuşdur.....	47

PLENUM

Ali Məhkəmənin Plenumu

7 iyul 2017-ci ildə Ramiz Rzayevin sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin növbəti Plenumu keçirilmişdir.

Plenumda Məhkəmələr və Hakimler haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununun 95- ci maddəsinə əsasən Ali Məhkəmənin yeni təyin olunmuş hakimi Kazımov Tahir Lələkişi oğlu and içmişdir.

Plenumda Ali Məhkəmə məhkəmə kollegiyalarının tərkibinin yenidən təşkil olunması məsələsinə baxılmış, Ali Məhkəmənin 2017-ci ilin II yarısına dair iş planı təsdiq edilmişdir.

Plenumda həmçinin konkret mülki və cinayət işlərinə baxılaraq müvafiq qərarlar qəbul edilmişdir.

Ali Məhkəmənin Plenumu

13 oktyabr 2017-ci ildə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu keçirilmişdir. Plenumda konkret işlərə baxılmışdır.

Adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi şəxsi həyata və ailə həyatına hörmət hüququ çərçivəsində qiymətləndirilməli olan konstitusion hüquqdur və bu hüququn təmin edilməsi haqqında müraciətlərə dair müvafiq qərar inzibati orqan tərəfindən yalnız inzibati icraat üzrə araşdırma aparıldıqdan sonra qəbul edilə bilər.

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Gəncə şəhəri Nizami Rayon Qeydiyyat şöbəsinin Həsənov Qabil Fərman oğluna ünvanladığı 949 sayılı, 22 noyabr 2016-cı il tarixli məktubla onun soyadının dəyişdirilməsinin qanunvericilik baxımından imkan xaricində olduğu bildirilərək məsələ ilə bağlı məhkəməyə müraciət edilməsi tövsiyə edilmişdir.

Bundan sonra iddiaçı Həsənov Qabil Fərman oğlu cavabdeh Gəncə şəhəri Nizami rayon Qeydiyyat Şöbəsinə qarşı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək onun "Həsənov" soyadının dəyişdirilərək "Heydərlı" kimi qeyd edilməsi vəzifəsinin cavabdehin üzərinə qoyulması barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

İddiaçı tələbini onunla əsaslandırmışdır ki, o, Gəncə şəhəri Nizami rayon Qeydiyyat şöbəsinə müraciət edərək soyadının dəyişdirilərək "Heydərlı" kimi qeyd edilməsini xahiş etmiş, lakin sonuncu bundan imtina edərək məhkəməyə müraciət etməsini məsləhət görmüşdür. Cavabdehin sözügedən imtinası onun Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 189-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş hüququnu kobud şəkildə pozmuşdur. Bu maddənin tələbinə görə adın, soyadın və ata adının 18 yaşına çatdıqdan sonra dəyişdirilməsi mümkündür. Gəncə şəhəri Nizami rayon Qeydiyyat şöbəsi onun qanunda təsbit edilmiş bu hüququnu kobud şəkildə pozmuşdur. İddiaçının fikrincə, belə olan halda cavabdehin qanunsuz hərəkətinin qarşısı alınmalı və onun üzərinə soyadın dəyişdirilməsi vəzifəsi qoyulmalıdır.

Birinci instansiya məhkəməsi cavabdehə müraciət edərək iddiaya qarşı öz münasibətini (etirazını) yazılı şəkildə məhkəməyə bildirməsini tələb etmişdir. Cavabdeh isə məhkəməyə ünvanladığı 06 dekabr 2016-cı il

tarixli, 1011/12 sayılı məktubda iddiaya qarşı münasibət bildirmədən və hər hansı sənəd təqdim etmədən işə onların iştirakı olmadan baxılmasını xahiş etmişdir.

Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 23 dekabr 2016-cı il tarixli qərarı ilə iddia tələbi təmin edilməmişdir. Məhkəmə cavabdehin hərəkətini qanuni hesab edərək iddiaçının iddia tələbi ilə bağlı irəli sürdüyü dəlilləri sübuta yetirə bilmədiyi nəticəsinə gəlmişdir.

İddiaçı apellyasiya şikayəti verərək Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 23 dekabr 2016-cı il tarixli qərarının ləğv olunmasını və onun iddiasının təmin edilməsinə dair yeni qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 02 mart 2017-ci il tarixli qərarı ilə iddiaçının apellyasiya şikayəti təmin edilməyərək Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 23 dekabr 2016-cı il tarixli qərarı dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

İddiaçı apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarından da kassasiya şikayəti verərək həmin qərarın ləğv edilməsi və iddianın təmin edilməsinə dair yeni qərar çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayətinin dəlilləri ondan ibarət olmuşdur ki, həm birinci, həm də apellyasiya instansiya məhkəməsi tərəfindən işə baxılarkən məhkəmələr iddia tələbində əks etdirilmiş məlumatları özündə əks etdirən sənədlərin cavabdehə təqdim edilməsi barədə sübut təqdim olunmadığına əsaslanmış və buna görə də, iddia tələbi rədd etmişdir. Hər iki instansiya məhkəməsinin iddianı rədd etməsi süründürməçilikdən başqa bir şey deyil, qeyd edilən qərarlar insan hüquqlarının pozulmasına rəvac verən və qanunvericiliyin tələblərini birbaşa pozan qərarlardır. Belə ki, Ailə Məcəlləsinin 189-cu maddəsinə əsasən Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının öz

adını və soyadını, atasının adını dəyişdirməsinə 18 yaşına çatdıqdan sonra yol verilir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası mübahisə üzrə hesab etmişdir ki, kassasiya şikayəti qismən təmin olunaraq apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı ləğv edilməklə məhkəmənin hüquqi mövqeyi nəzərə alınmaqla cavabdehin üzərinə iddiaçının müraciəti ilə bağlı müvafiq inzibati aktın qəbul edilməsi haqqında öhdəlik qoyulmalıdır.

Məhkəmə kollegiyası özünün mövqeyini aşağıdakı qaydada əsaslandırmışdır.

Hazırkı mübahisə iddiaçının soyadının dəyişdirilməsi ilə bağlıdır. İşin hallarından müəyyən olunduğu kimi, Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Gəncə şəhəri Nizami Rayon Qeydiyyat Şöbəsi 949 sayılı, 22 noyabr 2016-cı il tarixli məktubla iddiaçının “Həsənov” soyadının dəyişdirilərək “Heydərlı” kimi qeyd edilməsi ilə bağlı müraciətini təmin etməkdən imtina etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 32-ci maddəsinin II hissəsinə əsasən qanunla nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, şəxsi və ailə həyatına müdaxilə qadağandır. Hər kəsin şəxsi və ailə həyatına qanunsuz müdaxilədən müdafiə hüququ vardır.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 26.1 və 26.4-cü maddəsinə görə, hər bir fiziki şəxsin addan, ata adından və soyaddan ibarət adı olmaq hüququ vardır. Fiziki şəxsin qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada öz adını dəyişdirmək ixtiyarı vardır.

Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 189-cu maddəsinə əsasən isə Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının öz adını və soyadını, atasının adını dəyişdirməsinə 18 yaşına çatdıqdan sonra yol verilir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 12 may tarixli 79 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Adın, ata adının və soyadın verilməsi və dəyişdirilməsi” Qaydalarının müddəalarına görə:

1.3. Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 26.1-ci maddəsinə əsasən hər bir fiziki şəxsin adı addan, ata adından və soyaddan ibarətdir;

1.5. Adın verilməsindən və ya dəyişdirilməsindən imtina edilməsi barədə

qeydiyyat orqanının qərarından inzibati qaydada və (və ya) məhkəməyə şikayət verilə bilər;

6.1. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının öz adını, ata adını və soyadını dəyişdirməsinə 18 yaşına çatdıqdan sonra yol verilir;

6.2. Adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi qeydiyyat şöbəsi və ya konsulluq tərəfindən həyata keçirilir;

6.18. Adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi mümkün hesab edilmədikdə, qeydiyyat şöbəsi və ya konsulluq bundan imtina edilməsi barədə bu Qaydaların 1.5-ci bəndində nəzərdə tutulan qərarı çıxarır, 5 iş günü müddətində bu barədə ərizə verən şəxsə məlumat verir və qeydiyyat şöbəsinə və ya konsulluğa gəlmiş gün həmin qərarın bir nüsxəsini təqdim etdiyi sənədlərlə birlikdə ona qaytarır.

Kollegiya ilk növbədə qanunvericiliyin yuxarıda göstərilmiş müddəalarına istinadla qeyd etmişdir ki, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi ilə bağlı məsələdə qanuni bir marağı olduğu halda hər kəsin prinsip olaraq bu hüquqa malik olduğu ilə bağlı tənzimləmə gətirmişdir. Buna görə, sözügedən məsələdə qanunvericiliklə təsbit edilmiş qayda ondan ibarətdir ki, hər kəs qanunvericilikdən irəli gələn konkret hallar istina olmaqla adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi hüququna malikdir. Şəxsin bu hüququnun reallaşdırılmasından imtina edən dövlət orqanları buna maneə təşkil edən konkret halların mövcudluğuna istinad etməli və imtina qərarlarını qanunvericiliyin konkret müddəalarına istinadla əsaslandırmalıdır.

Kollegiya həmçinin qeyd etmişdir ki, İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi tərəfindən sözügedən məsələyə şəxsi həyata və ailə həyatına hörmət hüququnu tənzimləyən 8-ci maddənin kontekstindən yanaşılır. Avropa Məhkəməsinin yerləşmiş presedent hüququna görə, bir şəxsi adını (soyadını) dəyişdirməyə sövq edən ciddi səbəblər ola biləcəyini diqqətə alan AİHM, dövlət öz təşkilati sisteminin normal fəaliyyətini təmin etməyə yönəlmiş legitim marağa sahib olmasından əhalinin dürüst qeydiyyatının aparılması, şəxsi kimliyin müəyyən olunması və/və ya müəyyən bir adı (soyadı) daşıyanların

müəyyən bir ailə bağlılıqlarının qurula bilməsi kimi ictimai marağın tələbləri nəzərə alındığında ad (soyadı) dəyişdirmə imkanına qanuni məhdudiyətlər gətirilə biləcəyini qeyd etmişdir.

Bununla belə, AİHM-in dəfələrlə ifadə etdiyi kimi, 8-ci maddənin əsl məqsədi qoruma altına alınan hüququn istifadə olunmasında dövlət orqanlarının istədiyi kimi müdaxilə etməsinə qarşı şəxsi qorumaqdır. Bu zaman dövlətlər əlavə olaraq həm də şəxsi həyatın qorunmasına “hörmət” göstərilməsini təmin edəcək pozitiv öhdəliklər də daşıyırlar.

Bununla yanaşı, bu sahədə Razılığa gələn Dövlətlər hər nə qədər geniş mülahizə səlahiyyətinə sahib olsalar da, AİHM şəxsi həyata və ailə həyatına hörmət hüququna gətirilən məhdudiyətin “zəruriliyinin” inandırıcı olub-olmadığını dəyərləndirmək üçün xüsusilə yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən təqdim olunan və yerli məhkəmələr tərəfindən müraciəti rədd etmək üçün istinad olunan əsas rəhbər tutmaqdadır. Beləliklə, AİHM adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi ilə bağlı şəxslərin müraciətlərinin təmin edilməsindən dövlət orqanları tərəfindən imtina edilməsi məsələsinə yanaşmada onların şəxsi həyata hörmət göstərilməsi hüquqlarını istifadə etmələrinə müdaxilə təşkil etdiyi prinsipindən hərəkət edir. Müvafiq olaraq AİHM-in yerləşmiş presedent hüququna görə bu cür bir müdaxilə bir məqsəd ya da məqsədlərə çatmaq üçün “qanunla nəzərdə tutulduğu”, 8-ci maddənin 2-ci bəndi baxımından bir və ya birdən çox qanuni (legitim) məqsədə yönəlmiş olduğu və bu məqsədlərə çatmaq üçün “demokratik bir cəmiyyətdə zəruri olduğu” halda Konvensiyaya zidd hesab edilmir.

Beləliklə, yuxarıda qeyd olunanları ümumiləşdirərək kollegiya qeyd etmişdir ki, adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi ilə bağlı məsələ şəxsi həyata və ailə həyatına hörmət hüququ çərçivəsindən qiymətləndirilməli olan konstitusion hüquqdur. Ona görə də, həmin hüququn məhdudlaşdırılması qanunçuluğun tələblərinə cavab verməli, gətirilmiş məhdudiyət qanunda konkret göstərilmiş legitim məqsədlərə nail olmağa yönəlməli, arzu edilən nəticə ilə tətbiq edilən vasitə mütənasib olmalı və belə

məhdudiyət konstitusiyaya hüququnun mahiyyətini dəyişməməlidir.

Göstərilənlərin hazırkı işə tətbiqi ilə bağlı olaraq kollegiya aşağıdakıları qeyd etmişdir.

İlk növbədə nəzərə alınmalıdır ki, soyadın dəyişdirilməsi ilə bağlı iddiaçının müraciəti əsasında cavabdeh tərəfindən qərar formasında inzibati akt qəbul edilməli idi (Qaydaların 1.5 və 6.18-ci bəndləri).

İddiaçının müraciəti əsasında yazılı formada inzibati aktın qəbul edilməli olması həm də “İnzibati icraat haqqında” Qanunun tələblərindən irəli gəlir.

Həmin Qanunun müddəalarına görə:

2.0.2. inzibati akt - inzibati orqan tərəfindən ümumi (publik) hüquq sahəsinə aid olan müəyyən (konkret) məsələni nizama salmaq və ya həll etmək məqsədilə qəbul edilmiş və ünvanlandığı hüquqi və ya fiziki şəxs (şəxslər) üçün müəyyən hüquqi nəticələr yaradan qərar, sərəncam və ya digər növ hakimiyyət tədbiridir;

57.1. Qanunda başqa forma nəzərdə tutulmamışdırsa və ya başqa formaya yol verilmirsə, inzibati akt yazılı formada qəbul edilir.

Lakin işin hallarından görünür ki, cavabdeh iddiaçının müraciəti əsasında belə bir inzibati akt qəbul etməmiş və ona yalnız məktubla cavab vermişdir.

Cavabdeh həmçinin “İnzibati icraat haqqında” Qanunun 61-ci maddəsinin tələblərinə riayət etməyərək qəbul etməli olduğu inzibati aktın əsaslandırılmasını da həyata keçirməmişdir.

Cavabdehin iddiaçıya ünvanladığı 949 sayılı, 22 noyabr 2016-cı il tarixli məktub formal baxımdan yazılı inzibati aktın rekvizitlərinə (“İnzibati icraat haqqında” Qanunun 59-cu maddəsi) cavab verməməklə yanaşı, həmin məktubda hər hansı əsaslandırmaya da yer verilməmiş, inzibati orqan nəyə görə iddiaçının tələbini təmin etmədiyini faktiki və hüquqi hallara istinadla əsaslandırmamışdır.

Halbuki, “İnzibati icraat haqqında” Qanunun 61-ci maddəsinin tələblərinə görə:

61.1. Yazılı və ya yazılı formada təsbit olunmuş inzibati akt yazılı şəkildə əsaslandırılmalıdır.

61.2. Əsaslandırma zamanı işin faktiki və hüquqi halları və bu halları təsdiq və ya rədd

edən sübutlar, habelə inzibati akt qəbul edilərkən istinad olunan qanunlar və digər normativ hüquqi aktlar göstərməlidir.

61.3. İnzibati akt diskresion səlahiyyətlər daxilində qəbul edildiyi halda, inzibati orqan öz mülahizələrini dəqiq və aydın şəkildə əsaslandırmalıdır.

61.4. İnzibati orqan qəbul etdiyi aktı yalnız icraat zamanı tədqiq olunmuş faktlar və sübutlarla əsaslandırmağa borcludur.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi iddianın rədd edilməsinə dair özünün mövqeyini onunla əsaslandırır ki, soyadın dəyişdirilməsi yalnız Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi Qaydalara uyğun və həmin Qaydalarda nəzərdə tutulmuş əsaslarla mümkündür. Lakin iddiaçı həmin əsaslardan heç birini irəli sürməyərək yalnız öz istəyi ilə soyadının dəyişdirilməsini xahiş etmişdir ki, bu da yolverilməzdir.

Kassasiya kollegiyası hesab etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin iddianın rədd edilməsi barədə gəldiyi nəticə üzrə qərarı maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması ilə çıxarılmışdır.

Belə ki, yuxarıda sadalanmış qanunvericilik iddiaçıya soyadını dəyişdirmək imkanını konstitusion hüquq kimi vermişdir. İnzibati orqan belə bir qərar qəbul etməkdən imtina edirsə, bunun hansı faktiki hallara əsaslandığını bildirməli və hüquqi istinadını göstərməlidir.

Yuxarıda da göstərildiyi kimi cavabdehin imtina məktubunda hər hansı əsaslandırma olmadığı üçün imtinanın faktiki və hüquqi halları qeyri-müəyyən olmuşdur. Ona görə də, məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı ləğv olunsada, iddiaçının tələbini təmin etmək işin hazırkı vəziyyətində mümkün deyil. Bu halda, Azərbaycan Respublikası İnzibati-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra İPM-nin) 73.2 və 73.3.3-cü maddələrinə əsasən məhkəmənin hüquqi mövqeyini nəzərə almaqla cavabdehin üzərinə iddiaçının müraciəti ilə bağlı müvafiq inzibati aktın qəbul edilməsi ilə bağlı öhdəlik qoyulmalıdır.

İPM-nin 73.2 və 73.3.3-cü maddələrinə əsasən:

73.2. İddiaçının tələbi əsasında müəyyən konkret qərarın qəbul edilməsi mümkün

olmadıqda, məhkəmə inzibati orqanın üzərinə, məhkəmənin hüquqi mövqeyini nəzərə almaqla, iddiaçının xeyrinə müvafiq inzibati aktın qəbul edilməsi barədə öhdəlik qoyur.

73.3. Aşağıdakı hallarda məhkəmə, bir qayda olaraq, iddiaçının tələbinə uyğun qərar qəbul edə bilməz:

73.3.1. inzibati orqan tərəfindən diskresion səlahiyyət əsasında qərar qəbul edildikdə;

73.3.2. inzibati aktın qəbulu zamanı inzibati orqanın istinad etdiyi maddi hüquq normasının tətbiqi şərtləri həmin orqanın özünün qiymətləndirməsinə əsasən müəyyən olunduqda və ya hər hansı hüquq normasının tətbiqi ilə bağlı inzibati orqana qiymətləndirmə azadlığı verildikdə;

73.3.3. inzibati aktın qəbul edilməsi üçün araşdırmanın davam etdirilməsi zəruri olduqda və məhkəmə tərəfindən müstəqil şəkildə, məhkəmə baxışı çərçivəsində belə araşdırmanın həyata keçirilməsi mümkün olmadıqda.

Məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, işin hallarından müəyyən olunduğu kimi, iddiaçı soyadının dəyişdirilməsi ilə bağlı cavabdehə müraciət etdikdən sonra “İnzibati icraat haqqında” Qanunun müddəalarına müvafiq olaraq aparılmalı olan inzibati icraat cavabdeh tərəfindən ümumiyyətlə həyata keçirilməmişdir. Halbuki, həmin Qanunun 28.1.1-ci maddəsinə görə, iddiaçının soydanın dəyişdirilməsi ilə bağlı ərizəsi inzibati icraatın başlanması üçün əsas kimi çıxış etmişdir.

Göstərilən Qanunun 28.2-ci maddəsində təsbit edilmişdir ki, bu Qanunun 28.1.1-ci və 28.1.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş hallarda inzibati icraat müvafiq olaraq ərizənin və ya şikayətin qeydiyyatına alındığı andan başlanır.

Beləliklə, cavabdeh inzibati orqan olaraq iddiaçının ərizəsi əsasında inzibati icraata başlamalı və həmin icraatı “İnzibati icraat haqqında” Qanunun və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 12 may tarixli 79 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Adın, ata adının və soyadın verilməsi və dəyişdirilməsi” Qaydalarının müddəalarına uyğun olaraq aparmalı və icraatın nəticəsindən asılı olaraq müvafiq qərar qəbul etməli olduğu halda, bunu etməmişdir.

Cavabdehin iddiaçıya ünvanladığı 949 sayılı, 22 noyabr 2016-cı il tarixli məktubdan müəyyən olunur ki, iddiaçının 22 noyabr 2016-cı il tarixli müraciətinə baxılaraq bildirilmişdir ki, soyadın dəyişdirilməsi qanunvericilik baxımından imkan xaricindədir, məsələ ilə bağlı məhkəməyə müraciət edilməsi tövsiyə edilmişdir.

Göründüyü kimi, iddiaçı inzibati orqana 22 noyabr 2016-cı il tarixdə müraciət etmiş, hər hansı inzibati icraat aparılmadan yenə eyni tarixdə, yəni 22 noyabr 2016-cı il tarixdə onun müraciətinin təmin edilməsindən imtina edilmişdir.

Halbuki, inzibati orqan kimi cavabdeh iddiaçının müraciətindən sonra başlanmış inzibati icraatı “İnzibati icraat haqqında” Qanunun tələblərinə uyğun olaraq aparmalı, bu zaman həmin icraatda iddiaçının özünün və zəruri hesab edərsə digər fiziki və hüquqi şəxslərin iştirakını təmin etməli, icraatın gedişində ehtiyac yaranarsa iddiaçıya hüquqi yardım göstərməli, iş üzrə əhəmiyyətli faktiki halların müəyyən edilməsi üçün sübutların təqdim olunmasına və tələb olunmasına şərait yaratmalı, müəyyən edilmiş bütün faktiki və hüquqi halları əsas götürməklə müvafiq əsaslandırılmış inzibati akt qəbul etməli idi.

Həmin icraatın gedişində cavabdeh həm də Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 12 may tarixli 79 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Adın, ata adının və soyadın verilməsi və dəyişdirilməsi” Qaydalarının tələblərindən irəli gələn araşdırmanı aparmalı olduğu halda, bunu da etməmişdir.

Həmin Qaydalar cavabdehdən ərizə ilə bağlı aşağıdakı qaydada araşdırmanın aparılmasını tələb edir:

6.12. Adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi məsələsinin düzgün həll olunması üçün qeydiyyat şöbəsi və ya konsulluq ərizə daxil olduğu vaxtdan 7 gün müddətində ərizə verən şəxsin doğumu, nikahdarsa nikah haqqında, övladları varsa, onların doğum haqqında akt qeydlərinin surətlərini, müvafiq hallarda isə övladlığa götürmə, atalığın müəyyən edilməsi və nikahın pozulması haqqında akt qeydlərinin surətlərini əldə etmək məqsədi ilə bu aktların saxlanıldığı qeydiyyat orqanına, akt qeydi həmin orqanda olmadıqda

isə Vətəndaşlıq Vəziyyəti Aktlarının Reyestri Xidmətinə sorğu verir.

6.13. Adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi haqqında ərizəyə bu Qaydaların 6.12-ci bəndində göstərilən akt qeydləri olduqda baxılır. Həmin akt qeydləri itirilmişdirsə və ya onlarda hər hansı uyğunsuzluq varsa, ərizə və ona əlavə edilmiş sənədlər ərizə verən şəxsə qaytarılır, itirilmiş akt qeydinin bərpa olunması və ya akt qeydində dəyişiklik aparılması qaydası ona izah edilir.

6.14. Xarici dövlətlərdə doğulmuş Azərbaycan Respublikası vətəndaşının adının, ata adının və soyadının dəyişdirilməsi haqqında ərizəsinə onun doğumu haqqında və nikahdarsa nikah haqqında akt qeydləri xarici ölkələrin səlahiyyətli orqanlarından konsulluq vasitəsilə və ya digər rəsmi yolla qeydiyyat şöbəsi və ya konsulluq tərəfindən əldə edildikdən sonra baxılır.

6.15. Ərizə verən şəxsin şəxsiyyətinin müəyyən edilməsi, eləcə də adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi ilə istintaqdan, məhkəmədən, tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqindən yayınmasının qarşısının alınması məqsədi ilə qeydiyyat şöbəsi toplanmış sənədləri yoxlama aparılması üçün ərizə verən şəxsin yaşayış yeri üzrə rayon (şəhər) polis idarəsinə (şöbəsinə) göndərir.

6.16. Rayon (şəhər) polis idarəsi (şöbəsi) sənədlər daxil olduğu vaxtdan 15 gün müddətində bütün sənədləri yoxlamanın nəticələri haqqında əsaslandırılmış rəylə birlikdə qeydiyyat şöbəsinə qaytarır.

6.17. Qeydiyyat şöbəsi və ya konsulluq əldə olunmuş sənədlərə əsasən ərizənin məzmununu və yoxlamanın nəticələrini nəzərə alaraq, 15 gün müddətində ərizə verən şəxsin soyadının, adının, ata adının dəyişdirilməsinin mümkünlüyünü əks etdirən rəy tərtib edir (2 nömrəli əlavə).

6.18. Adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi mümkün hesab edilmədikdə, qeydiyyat şöbəsi və ya konsulluq bundan imtina edilməsi barədə bu Qaydaların 1.5-ci bəndində nəzərdə tutulan qərarı çıxarır, 5 iş günü müddətində bu barədə ərizə verən şəxsə məlumat verir və qeydiyyat şöbəsinə və ya konsulluğa gəldiyi gün həmin qərarın bir nüsxəsini təqdim etdiyi sənədlərlə birlikdə ona qaytarır.

Beləliklə, hazırkı işin hallarından müəyyən olunur ki, cavabdeh inzibati orqan iddiaçının ərizəsi əsasında “İnzibati icraat haqqında” Qanunun və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 12 may tarixli 79 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Adın, ata adının və soyadın verilməsi və dəyişdirilməsi” Qaydalarının müddəalarına uyğun olaraq zəruri inzibati icraatı aparmamışdır. Həmin inzibati icraatın aparılmaması nəticəsində iddiaçının ərizəsi üzrə zəruri faktiki və hüquqi hallar da müəyyən olunmamışdır. Apellyasiya instansiyası məhkəməsi ərizə üzrə inzibati icraatın aparılmadığına ümumiyyətlə qiymət verməmişdir. Bundan başqa, cavabdeh birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrindəki icraatda da iştirak etməmiş, iddiaya qarşı hər hansı əsaslandırılmış münasibət bildirməmişdir.

Kollegiya qeyd etmişdir ki, sözügedən araşdırma aparılmadığından, eləcə də iş üzrə lazımi faktiki və hüquqi hallar müəyyən olunmadığından iddiaçının tələbi üzrə qanuni və əsaslı məhkəmə qərarının qəbul edilməsi hazırkı mərhələdə mümkün deyildir. Ona görə də, kollegiya belə qərar qəbul etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı ləğv edilərək məhkəmənin hüquqi mövqeyi nəzərə alınmaqla cavabdehin üzərinə iddiaçının müraciəti ilə bağlı inzibati icraat üzrə zəruri araşdırmanın aparılması və müvafiq inzibati aktın qəbul edilməsi haqqında öhdəlik qoyulmalıdır. Bununla yanaşı, iddiaçıya həmçinin izah olunmuşdur ki, hazırkı qərardan sonra onun müraciəti əsasında yenidən aparılacaq inzibati icraatın nəticəsində qəbul ediləcək yeni qərarı iddiaçının məhkəmədə mübahisələndirmək hüququ saxlanılır.

Nəqliyyat vasitələrinin toqquşması nəticəsində onların sahiblərinə dəymiş zərərin həcmi barədə əsaslı rəy aldıqdan sonra məhkəmələr hər iki tərəfə vurulmuş zərərin ödənilməsi haqqında iddialara (ilkin və qarşılıqlı) baxarkən ödənilməli olan məbləğləri tərəflərin qarşılıqlı təqsirinə müvafiq olaraq müəyyən etməlidirlər.

Bakı şəhəri Yasamal rayon Məhkəməsinin 19 avqust 2013-cü il tarixli qətnaməsi ilə ilkin iddia qismən təmin edilərək, Qurbanov Şahin Musa oğlundan 12497 (on iki min dörd yüz doxsan yeddi) manat maddi ziyan və ödənilmiş 20 (iyirmi) manat dövlət rüsumu tutularaq iddiaçı Əjdərov İbrahim Fikrət oğluna ödənilməsi qət edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 31 yanvar 2014-cü il tarixli qətnaməsi ilə cavabdeh Ş.M.Qurbanovun apellyasiya şikayəti təmin edilməmiş, Yasamal rayon Məhkəməsinin 19 avqust 2013-cü il tarixli qətnaməsi isə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 18 iyun 2014-cü il tarixli qərarı ilə cavabdehin kassasiya şikayəti təmin edilmiş və Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 31 yanvar 2014-cü il tarixli qətnaməsi ləğv edilərək iş yenidən baxılması üçün Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə göndərilmişdir.

Mülki işə növbəti dəfə baxan Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 04 dekabr 2014-cü il tarixli qətnaməsi ilə Ş.M.Qurbanovun apellyasiya şikayəti qismən təmin edilmiş, Bakı şəhəri Yasamal rayon Məhkəməsinin hazırkı iş üzrə olan 19 avqust 2013-cü il tarixli qətnaməsi iddiaçı İ.F.Əjdərovun iddia tələbinin qismən təmin olunaraq Ş.M.Qurbanovdan Şahin Musa oğlundan onun xeyrinə 12.497 manat tutulmasına dair hissədə dəyişdirilərək həmin iddia tələbi üzrə tutulmalı olan məbləğin həcmi 11.723 manat müəyyən olunmuş, qarşılıqlı iddia tələbinin rədd olunmasına dair hissədə qətnamə ləğv edilmiş, iddia həmin hissədə qismən təmin edilərək bu iddia tələbi üzrə tutulmalı olan məbləğ 4.530 manat müəyyən edilmiş və tələblərin əvəzləşdirilməsi yolu ilə Ş.M.Qurbanovdan İ.F.Əjdərovun xeyrinə 7.193 manat tutulması qət edilmişdir.

Mülki işin materiallarına görə, ilkin iddia üzrə iddiaçı İ.F.Əjdərov cavabdeh Ş.M.Qurbanova qarşı məhkəmədə iddia qaldıraraq, ona dəymiş 20.618 manat məbləğində maddi zərərin əvəzinin cavabdehdən onun xeyrinə tutulmasına dair qətnamə qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

İddia tələbi onunla əsaslandırılmışdır ki, cavabdeh 11 oktyabr 2011-ci il tarixdə, saat 08.50 radələrində idarə etdiyi “Mercedes Benz S 320” markalı, 90 HR 766 dövlət nömrə nişanlı avtomaşınla “Yol Hərəkəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 42-ci maddəsinin 9-cu bəndinin tələblərini pozaraq Bakı şəhəri, Haqverdiyev küçəsində yol ayrıcından kənarəda sola geriyyə dönərkən qarşı yoldan düzünə hərəkət edən iddiaçının idarə etdiyi “Honda Akkord-minik” markalı 90 FA 248 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomaşına yol verməyib, nəticədə onun idarə etdiyi avtomaşınla toqquşub ona maddi ziyan vurmuşdur. Bu hadisə nəticəsində onun avtomaşını yararsız hala düşmüşdür. İlkin iddia üzrə cavabdehin ona vurduğu zərərin məbləğini müəyyənləşdirmək məqsədilə İ.F.Əjdərov “Honda Yenimotor” MMC şirkətinə müraciət etmiş, həmin şirkətin verdiyi rəyə görə ona dəymiş zərər 20.618,09 manat təşkil etmişdir.

Cavabdeh - qarşılıqlı iddia üzrə iddiaçı Ş.M.Qurbanov İ.F.Əjdərova qarşı qarşılıqlı iddia ilə məhkəməyə müraciət edərək ona dəymiş 5.180 manat məbləğində maddi zərərin əvəzinin və ödənilmiş 20 manat məbləğində dövlət rüsumunun qarşılıqlı iddia üzrə cavabdeh İ.F.Əjdərovdan onun xeyrinə tutulması barədə qətnamə qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Cavabdeh (qarşılıqlı iddia üzrə iddiaçı) Ş.M.Qurbanov ilkin iddianı qəbul etməyərək, öz iddiasını onunla əsaslandırmışdır ki, 11 oktyabr 2011-ci il tarixdə, saat 08.50 radələrində Bakı şəhəri, Haqverdiyev küçəsində idarə etdiyi “Mercedes Benz S 320” markalı, 90 HR 766 dövlət nömrə nişanlı avtomaşınla yolun

müəyyən edilmiş hissəsindən kəsik xəttləri üzərindən yol ayrıcından kənarda sola geriyyə dönmək üçün qarşıdan gələn nəqliyyatı buraxıb gözləmiş, yolun boş olduğunu görüb sola geriyyə hərəkətini davam etdirmiş, dönmə əməliyyatını başa çatdırma anında qarşı yoldan düzünə saatda 120 km sürətlə hərəkət edən ilkin iddia üzrə iddiaçının idarə etdiyi “Honda Akkord-minik” markalı 90 FA 248 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomaşın onun idarə etdiyi avtomaşını vurmuşdur. Həmin avtomaşının sürücüsü çəşarə əyləc əvəzinə qazı basmışdır. Hərəkət zolağında ümumiyyətlə, əyləc izi olmamışdır. Yol nəqliyyat hadisəsində günahkar o, yox, İ.F.Əjdərov olmuşdur. Sonuncun istinad etdiyi Yasamal rayon məhkəməsinin inzibati xəta haqqında qərarı apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı ilə ləğv edilmişdir. Hal-hazırda ilkin iddia üzrə iddiaçının inzibati məsuliyyətə cəlb edilməsi məsələsinə baxılması üçün Yasamal RPİ-nin DYPŞ-nə məktub göndərilmiş, lakin həmin məktuba hələ də cavab verilməmişdir.

İş üzrə yuxarıda göstərilən məhkəmə aktları qəbul edilmiş və Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 04 dekabr 2014-cü il tarixli qətnaməsindən cavabdeh Ş.M.Qurbanov və onun vəkili Nəsirov Tarif İbad oğlu kassasiya şikayəti vermişlər.

Kassasiya şikayətinin müəllifləri həmin şikayəti onunla əsaslandırılmışlar ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi maddi və prosesual hüquq normalarının pozulması ilə çıxarılmışdır. Buna görə onlar apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilməsini və işin yenidən baxılması üçün Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə göndərilməsi barədə qərar qəbul olunmasını xahiş edilmişdir.

Məhkəmə kollegiyasının iclasında cavabdeh Ş.M.Qurbanov və onun vəkili T.İ.Nəsirov kassasiya şikayətinin dəlillərini müdafiə etmişlər.

Həmin iclasda iştirak etmiş iddiaçı İ.F.Əjdərovun nümayəndəsi və vəkili Quliyev Rauf Cəbrayıl oğlu kassasiya şikayətinin dəlillərinə etiraz edərək şikayətin təmin edilməməsinə və Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 04 dekabr 2014-cü il tarixli qətnaməsinin dəyişdirilmədən saxlanılması barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosesual Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə MPM-nin) 416-cı maddəsinə əsasən kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosesual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Məhkəmə kollegiyası məruzəçini dinləyib, iş materiallarını və kassasiya şikayətinin dəlillərini nəzərdən keçirərək hesab etmişdir ki, aşağıdakı əsaslara görə cavabdeh Ş.M.Qurbanovun verdiyi kassasiya şikayəti qismən təmin olunmalı, qətnamə dəyişdirilməli, ilkin iddia tələbi üzrə tutulmalı olan məbləğin həcmi 5.861,5 manat, qarşılıqlı iddia tələbi üzrə tutulmalı məbləğ 2.265 manat müəyyən edilməli və tələblərin əvəzləşdirilməsi yolu ilə Ş.M.Qurbanovdan İ.F.Əjdərovun xeyrinə 3.596,5 manat tutulmalıdır.

Belə ki, iş materiallarından görünür ki, 11 oktyabr 2011-ci il tarixdə saat 08:50 radələrində Ş.M.Qurbanov idarə etdiyi “Mercedes Benz S-320” markalı 90 HR 766 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobillə hərəkət edərkən Bakı şəhəri, Haqverdiyev küçəsindəki yol ayrıcından kənarda sola geriyyə dönərkən qarşı yoldan düzünə hərəkət edən İ.F.Əjdərovun idarə etdiyi “Honda ACCORD” markalı 90 FH 248 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobillə toqquşmuş və nəticədə hər iki avtomobil əzilməklə sahiblərinə maddi zərər dəymişdir.

Baş vermiş avtomobil qəzası ilə əlaqədar Ş.M.Qurbanovun barəsində inzibati xəta haqqında protokol tərtib olunaraq məhkəməyə göndərilmişdir.

Bakı şəhər Yasamal Raron Məhkəməsinin 31 may 2012-ci il tarixli qərarı ilə Ş.M.Qurbanovun əməlinə “Yol hərəkəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 42-ci maddəsinin 9-cu maddəsinə, İ.F.Əjdərovun əməlinə isə həmin Qanunun 50-ci maddəsinə uyğunsuzluğun olması və onların hər ikisinin hadisənin qarşısına almağa texniki imkanlarının olması müəyyən edilməklə Ş.M.Qurbanov barəsində Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 151.5-ci maddəsi ilə başlanmış inzibati xəta haqqında icraata məsuliyyətə cəlb etmə müddətinin ötürülməsi ilə əlaqədar xitam verilmişdir.

Göründüyü kimi, tərəflərə məxsus avtomobillərin toqquşması ilə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsi onların hər ikisinin təqsiri üzündən baş vermiş, yəni onların hər ikisi “Yol hərəkəti haqqında” Qanunun tələblərini pozmuş və onların hadisənin qarşısını almağa texniki imkanları olmuşdur.

MPM-nin 1097.1-ci maddəsinə əsasən, mülki hüquq pozuntusu (delikt) nəticəsində fiziki şəxsin şəxsiyyətinə və ya əmlakına vurulmuş zərərin, habelə hüquqi şəxsin əmlakına və işgüzar nüfuzuna vurulmuş zərərin əvəzi zərərverən tərəfindən tam həcmdə ödənilməlidir.

MPM-nin 1108.3-cü maddəsinin tələblərinə görə, yüksək təhlükə mənbələrinin qarşılıqlı təsiri nəticəsində onların sahiblərinə dəymiş zərərin əvəzi ümumi əsaslarla ödənilir.

İş materiallarında olan Məhkəmə Ekspertiza Mərkəzinin 19 iyul 2013-cü il tarixli məhkəmə əmtəşünaslıq ekspertizasının rəyindən görünür ki, baş vermiş qəza nəticəsində “Honda Accord” markalı avtomobilin zədələnməsindən dəymiş ziyanın məbləği 12 497 manat təşkil edir.

Həmin rəyə görə “Mercedes Benz” markalı avtomobil təmir olunduğundan onun əzilməsindən dəymiş zərərin məbləğini işdə kifayət qədər məlumatın olmaması səbəbindən müəyyən etmək mümkün deyil.

MPM-nin 102.1-ci maddəsinə əsasən, ekspertin rəyi kifayət qədər aydın və ya tam olmadıqda məhkəmə əlavə ekspertiza təyin edə bilər və onun keçirilməsini həmin və ya başqa ekspertə tapşır bilər.

MPM-nin 102.2-ci maddəsində müəyyən edilmişdir ki, məhkəmə, əsassızlığına görə ekspertin rəyi ilə razılaşmadıqda, habelə bir neçə ekspertin rəyləri arasında ziddiyyətlər olduqda, ekspertiza aparılmasını başqa ekspertə və ya ekspertlərə tapşırmaqla, təkrar ekspertiza təyin edə bilər.

İşə təkrar apellyasiya qaydasında baxılarkən təyin olunmuş təkrar məhkəmə-əmtəşünaslıq ekspertizası tətqiqatının nəticəsi barədə Məhkəmə Ekspertiza Mərkəzi tərəfindən verilmiş 13 oktyabr 2014-cü il tarixli rəydən görünür ki, avtomobillərin əzilməsi nəticəsində İ.F.Əjdərova dəymiş ziyanın məbləği 11.723 manat, Ş.M.Qurbanova dəymiş ziyanın məbləği isə 4.530 manat təşkil edir.

Təkrar məhkəmə əmtəşünaslıq ekspertizasının rəyi daha ətraflı aparılmış tədqiqata əsaslanmaqla verildiyindən apellyasiya instansiyası məhkəməsi həmin rəyi tərəflərə dəymiş ziyanın məbləğini müəyyən edən mötəbər sübut kimi qəbul etmiş və hesab etmişdir ki, tərəflərə dəymiş ziyanın ödənilməsi həmin rəyə uyğun olaraq təmin edilməlidir.

MPM-nin 543-cü maddəsinə görə əgər əvəzləşdirilən tələblər biri-birini tam ödəmirsə, yalnız digər tələbin həcmindən az olan həcm əvəzləşdirilir.

Şahin Qurbanovun xeyrinə İbrahim Əjdərovdan tutulmalı olan məbləğin həcmi (4 530 manat), İbrahim Əjdərovdan xeyrinə Şahin Qurbanovdan tutulmalı olan məbləğin həcmindən az olduğundan Şahin Qurbanovdan tutulmalı olan məbləğ İbrahim Əjdərovdan tutulmalı olan məbləğlə əvəzləşdirilməklə İbrahim Əjdərovdan xeyrinə 7.193 manat (11 723 - 4 530 = 7 193 manat) tutulması barədə apellyasiya instansiyası məhkəməsi düzgün hüquqi nəticəyə gəlməmişdir.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, ekspertizanın rəyinə əsasən İ.F.Əjdərova dəymiş ziyanın məbləği 11.723 manat və Ş.M.Qurbanova dəymiş ziyanın məbləği 4.530 manat olduğundan və törədilmiş avtomobil qəzasına görə həm iddiaçı, həm də cavabdeh təqsirli olduğundan vurulmuş ziyana görə tərəflərin əmlak məsuliyyəti onların hər ikisinin təqsirli olmaları nəzərə alınmaqla müəyyən edilməlidir.

Yuxarıda qeyd olunduğu kimi, iddiaçı İ.F.Əjdərovdan avtomobilinə 11.723 manat ziyan vurulduğundan və həmin ziyanın vurulmasında hər iki tərəf təqsirli olduqlarından, İbrahim Əjdərovdan xeyrinə Şahin Qurbanovdan (11723:2=5861,5) 5861,5 manat pul tutulmalıdır.

Cavabdeh Şahin Qurbanovun avtomobilinə 4530 manat ziyan vurulduğundan və həmin ziyanın vurulmasında hər iki tərəf təqsirli olduqlarından Şahin Qurbanovun xeyrinə İbrahim Əjdərovdan (4530:2=2265) 2265 manat pul tutulmalıdır.

Şahin Qurbanovdan tutulmalı olan məbləğ İbrahim Əjdərovdan tutulmalı olan məbləğlə əvəzləşdirilməklə İbrahim Əjdərovdan xeyrinə 3596,5 manat (5861,5 - 2265 = 3596,5 manat) tutulmalıdır.

Beləliklə, işin şərh olunan hallarını müzakirə edən məhkəmə kollegiyası bu nəticəyə gəlmişdir ki, cavabdeh Ş.M.Qurbanovun verdiyi kassasiya şikayəti qismən təmin olunmalı, qətnamə dəyişdirilməli, ilkin iddia tələbi üzrə tutulmalı olan məbləğin həcmi 5861,5 manat,

qarşılıqlı iddia tələbi üzrə tutulmalı məbləğ 2265 manat müəyyən edilməli və tələblərin əvəzləşdirilməsi yolu ilə Qurbanov Şahin Musa oğlundan Əjdərov İbrahim Fikrət oğlunun xeyrinə 3596,5 manat tutulmalıdır.

Özəlləşdirmə zamanı əmlakın qiymətləndirilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin malik olduğu səlahiyyət diskresion səlahiyyət kimi qiymətləndirilə bilməz.

Hüseynov İslam Əliməmməd oğlu Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinə müraciət edərək icarəsində olan Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Əliövsət Quliyev küçəsi, 79 sayılı binanın, onun mülkiyyətində olan 3 sayılı mənzilin altında yerləşən 46,4 kv.m sahəsi olan qeyri-yaşayış sahəsini (zirzəmini) özəlləşdirmək istədiyini bildirərək həmin sahənin özəlləşdirilməsi barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi tərəfindən iddiaçının həmin müraciətinə verilmiş 23.04.2015-ci il tarixli cavabda qeyd olunan qeyri-yaşayış sahəsində inventarlaşdırma işləri aparıldıqdan sonra qaldırılmış məsələyə dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi üçün tələb olunan sənədlər əsasında «Azərbaycan Respublikasında dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinin II Dövlət Proqramı» ilə nəzərdə tutulmuş qaydada baxılacağı bildirilmişdir.

Bundan sonra iddiaçı təkrar eyni tələblə cavabdehə müraciət etmişdir. Cavabdeh isə həmin müraciətə 01 aprel 2016-cı il tarixli məktubla cavab verərək yenə də həmin qeyri-yaşayış sahəsində inventarlaşdırma işləri aparıldıqdan sonra qaldırılmış məsələyə dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi üçün tələb olunan sənədlər əsasında «Azərbaycan Respublikasında dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinin II Dövlət Proqramı» ilə nəzərdə tutulmuş qaydada baxılacağını bildirmiş, eyni zamanda tələb olunan sənədlər toplusunun lazımı qaydada tərtib edilməsi məqsədilə Komitənin 2 sayılı Ərazi Şöbəsinə müraciət etməyi tövsiyə etmişdir.

İddiaçı bildirmişdir ki, cavabdehin sözügedən məktubundan sonra eyni tələblə 2 sayılı Ərazi Şöbəsinə müraciət etsə də, nə cavabdeh təşkilatdan, nə də onun ərazi Şöbəsindən hər hansı cavab almamışdır.

Bundan sonra iddiaçı hazırkı tələblə məhkəməyə müraciət edərək mübahisəli qeyri-yaşayış sahəsinin (zirzəminin) onun adına özəlləşdirilməsi öhdəliyinin cavabdehin üzərinə

qoyulması barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Cavabdeh ilkin olaraq iddiaya qarşı 11 avqust 2016-cı il tarixli etiraz təqdim edərək iddianın rədd edilməsini xahiş etmişdir. Etirazın dəlilləri ondan ibarət olmuşdur ki, iddiaçının həmin sahəyə dair yalnız icarə müqaviləsindən irəli gələn hüquq və vəzifələri mövcuddur, o, həmin sahənin özəlləşdirilməsini tələb etmək hüququna malik deyildir. Belə ki, qeyd edilən qeyri-yaşayış sahəsi dövlət mülkiyyətindədir və onun özəlləşdirilməsi barədə qərar qəbul etmək səlahiyyəti də Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinə məxsusdur. Beləliklə, iddiaçı cavabdehə qarşı dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinə dair tələb irəli sürsə də, qanunvericiliyə əsasən cavabdehin həmin tələbi yerinə yetirmək vəzifəsini daşdığına əsaslandırmamışdır.

17 noyabr 2016-cı il tarixdə Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi iddiaçıya bildiriş göndərərək göstərmişdir ki, onun ərizəsinə əsasən Komitə tərəfindən özəlləşdirilməsi barədə qərar qəbul edilmiş Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Əliövsət Quliyev küçəsi 79 sayılı ünvanda yerləşən icarəyə götürdüyü qeyri-yaşayış sahəsi “Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında” Qanuna əsasən qiymətləndirilmiş və dəyəri 20000 manat təşkil edən 46,7 kv.m həmin sahənin satın alınması üçün ona təklif olunur. Bu bildirişdə həmçinin qeyd olunmuşdur ki, iddiaçı sənədin təqdim edildiyi tarixdən 30 gün ərzində qeyri-yaşayış sahəsinin satın alınmasından imtina etdikdə və ya bu müddətdə alqı-satqı müqaviləsinin bağlanması təmin edilmədikdə, habelə verilmiş təklifə münasibət bildirilmədikdə həmin obyekt hərraca çıxarılacaqdır.

Bundan sonra iddiaçı iddianın dəqiqləşdirilməsinə dair ərizə təqdim edərək mübahisəli qeyri-yaşayış sahəsinin Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 05 oktyabr 2016-cı ildə 378 sayılı qərarı ilə edilmiş dəyişikliklərə qədər qüvvədə olan qiymətləndirmə qaydası ilə özəlləşdirilməsi

öhdəliyinin cavabdehin üzərinə qoyulmasına dair qərar çıxarılmasını xahiş etmişdir.

İddiaçı özünün yeni tələbini onunla əsaslandırılmışdır ki, cavabdehin 17 noyabr 2016-cı il tarixli məktubu ilə əmlakın 20000 manata təklif edilməsi qanunsuzdur. Belə ki, özəlləşdirilən əmlakın “Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında” Qanuna əsasən qiymətləndirilməsi Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 05 oktyabr 2016-cı ildə 378 sayılı qərarının geriyə şamil edilməsidir. Həmin qərardan öncə qiymətləndirmə Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi əmsal hesabına həyata keçirilirdi. Bu iş əmlakın dəyərinin bir neçə dəfə aşağı olduğunu şərtləndirirdi. Beləliklə, iddiaçının icarəsində olan qeyri-yaşayış sahəsinin özəlləşdirilməsi zamanı əmlakın qiymətləndirilməsi Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 05 oktyabr 2016-cı ildə 378 sayılı qərarı əsasında edilmiş dəyişikliklərə uyğun aparıla bilməz. Bu münasibətlərə iddiaçının icarəsində olan əmlakın özəlləşdirilməsi ilə bağlı mübahisənin yarandığı dövrdə qüvvədə olan qiymətləndirmə qaydası tətbiq edilməlidir, əks hal qanunun retrospektiv tətbiq edilməsinə gətirib çıxarır.

İddiaçının dəqiqləşdirilmiş iddia tələbinə cavabdeh 13 fevral 2017-ci il tarixli etiraz təqdim edərək iddianın rədd edilməsini xahiş etmişdir. Etirazda göstərilmişdir ki, dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi özəlləşdirmə zamanı qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən aparılır və iddiaçının qeyri-yaşayış sahəsinin qiymətləndirilməsinin 05.10.2016-cı il tarixdən əvvəl qüvvədə olan qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada aparılmasını tələb etməsinin heç bir hüquqi əsası yoxdur. Hazırda qüvvədə olan Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 24.01.2001-ci il tarixli, 23 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin (obyektlərinin) ilkin qiymətinə tətbiq edilən əmsallar”ın 7-ci bəndinə əsasən özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin (obyektlərinin) start (satış) qiyməti daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində daşınmaz əmlakın alqı-satqısı zamanı təşəkkül tapan bazar dəyərindən aşağı olduqda, həmin müəssisələrin (obyektlərin) qiymətləndirilməsi “Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında” Qanuna uyğun olaraq həyata keçirilir. Beləliklə, Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi tərəfindən qeyri-

yaşayış sahəsinin qiymətləndirilməsi qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən aparılmışdır və bununla iddiaçının heç bir hüququ pozulmamışdır.

1 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 28 fevral 2017-ci il tarixli qərarı ilə iddia mümkün sayılmamışdır. Məhkəmə özünün mövqeyini belə əsaslandırılmışdır ki, hazırkı mübahisə üzrə ƏMDK qanunla ona verilmiş diskresion səlahiyyətindən istifadə edərək mübahisəli əmlakın hazırda qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən özəlləşdirilməsini məqsədəuyğun hesab etmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 27 aprel 2017-ci il tarixli qərarı ilə iddiaçının apellyasiya şikayəti təmin edilməyərək birinci instansiya məhkəməsinin hazırkı iş üzrə 28 fevral 2017-ci il tarixli qərarı dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

İddiaçı kassasiya şikayəti verərək Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 27 aprel 2017-ci il tarixli qərarını ləğv edib işin yenidən baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilməsi barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya məhkəməsinin gəldiyi nəticə qanunsuz və əsassızdır. Belə ki, apellyasiya məhkəməsi hesab etmişdir ki, Komitə qanunla ona verilmiş diskresion səlahiyyətlərdən istifadə edərək iddiaçı tərəfindən mübahisəli əmlakın hazırda qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən özəlləşdirilməsini məqsədə uyğun hesab etmişdir. Məhkəmə Azərbaycan Respublikası İnzibati-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə İPM-n) bir sıra normalarına istinad edərək qeyd etmişdir ki, hazırkı iddia tələbi ilə müraciət edən iddiaçının pozulması ehtimal olunan subyektiv hüququ mövcud olmayıb və iddiaçı məhkəməyə müraciət edərkən bu şərtləri nəzərə almayıb.

Özəlləşdirmə sahəsini tənzimləyən aktlar inzibati orqan kimi Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin publik hüquq sahəsində fəaliyyətini nizamlayan qanunvericilik aktlarıdır. Həmin aktlardan da iddiaçının icarəsində olan əmlakı özəlləşdirmək hüququ kimi subyektiv hüququ yaranır. Beləliklə, məhkəmənin iddiaçının bu iddianı

qaldırmaq üçün subyektiv hüququnun olmaması haqda gəldiyi nəticə işin hallarına uyğun deyildir.

Bundan əlavə, qanunda göstəriləyi kimi, inzibati orqanın diskresion səlahiyyəti iki qanuni qərardan birini seçmək səlahiyyətidir. İddiaçı hesab etmişdir ki, hazırkı işdə cavabdeh təşkilatın diskresion səlahiyyətindən söhbət getmirdi. Cavabdehin özəlləşdirmə üsullarından birini öz istəyi ilə seçmək kimi səlahiyyəti yox idi. Qanun konkret olaraq müəyyən etmişdir ki, icarəyə verilmiş dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi hansı hallarda həyata keçirilməli idi. Bu hallar mövcud olduğu təqdirdə cavabdeh özəlləşdirmə barədə qərar qəbul etmək vəzifəsi daşıyırdı. Cavabdeh inzibati orqan ilk dövrdə dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi ilə bağlı hərəkətsizliyə yol versə də, daha sonra, bu üsulla özəlləşdirməyə razılıq vermişdi. Lakin iddiaçı ilə cavabdeh arasında mübahisə qanunun retrospektiv tətbiqi ilə bağlı idi. Belə olan halda iddiaçı inzibati orqanın qanunsuz hərəkətsizliyini mübahisələndirirdi.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası belə nəticəyə gəlmişdir ki, kassasiya şikayəti qismən təmin olunaraq apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı ləğv edilməklə birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən mahiyyəti üzrə qərar qəbul edilmədiyi də nəzərə alınmaqla İPM-nin 87.7.2-ci maddəsinə əsasən iş iddia tələbinə mahiyyəti üzrə baxılması üçün birinci instansiya məhkəməsinə göndərilməlidir.

Məhkəmə kollegiyası özünün mövqeyini aşağıdakılarla əsaslandırmışdır.

İşin hallarından müəyyən olunur ki, iddiaçı əvvəlcə özəlləşdirmənin aparılmasından imtina ilə bağlı cavabdehin hərəkətsizliyini mübahisələndirmişdir. Daha sonra məhkəmə icraatının gedişində cavabdeh iddiaçıya ünvanladığı 17 noyabr 2016-cı il tarixli bildirişdə göstərmişdir: “Sizin ərizənizə əsasən Komitə tərəfindən özəlləşdirilməsi barədə qərar qəbul edilmiş Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Əliövsət Quliyev küçəsi, 79 sayılı ünvanda yerləşən icarəyə götürdüyünüz qeyri-yaşayış sahəsi “Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında” Qanuna əsasən qiymətləndirilmiş və dəyəri 20000 manat təşkil edən 46,7 kv.m ölçüdə həmin sahənin satın alınması üçün sizə təklif olunur. Bu bildiriş təqdim edildiyi tarixdən 30

gün ərzində tərəfinizdən qeyri-yaşayış sahəsinin satın alınmasından imtina edildikdə və ya bu müddətdə alqı-satqı müqaviləsinin bağlanması təmin edilmədikdə, habelə verilmiş təklifə münasibət bildirilmədikdə həmin obyekt hərraca çıxarılacaqdır.”

Bundan sonra iddiaçı iddianın dəqiqləşdirilməsinə dair ərizə təqdim edərək mübahisəli qeyri-yaşayış sahəsinin Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 05 oktyabr 2016-cı ildə 378 sayılı qərarı ilə edilmiş dəyişikliklərə qədər qüvvədə olan qiymətləndirmə qaydası ilə özəlləşdirilməsi öhdəliyinin cavabdehin üzərinə qoyulmasına dair qərar çıxarılmasını xahiş etmişdir.

İddiaçının mövqeyinə görə, cavabdehin 17 noyabr 2016-cı il tarixli məktubu ilə əmlakın 20000 manata satılması barədə təklifi qanunsuzdur. Belə ki, özəlləşdirilən əmlakın “Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında” Qanuna əsasən qiymətləndirilməsi Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 05 oktyabr 2016-cı ildə 378 sayılı qərarının geriyə şamil edilməsidir. Həmin qərardan öncə qiymətləndirmə Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi əmsal hesabına həyata keçirilirdi. Bu isə əmlakın dəyərinin bir neçə dəfə aşağı olduğunu şərtləndirirdi. Beləliklə, iddiaçının icarəsində olan qeyri-yaşayış sahəsinin özəlləşdirilməsi zamanı əmlakın qiymətləndirilməsi Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 05 oktyabr 2016-cı ildə 378 sayılı qərarı əsasında edilmiş dəyişikliklərə uyğun aparıla bilməz. Bu münasibətlərə iddiaçının icarəsində olan əmlakın özəlləşdirilməsi ilə bağlı mübahisənin yarandığı dövrdə qüvvədə olan qiymətləndirmə qaydası tətbiq edilməlidir, əks hal qanunun retrospektiv tətbiq edilməsinə gətirib çıxarır.

Cavabdehin mövqeyinə görə isə dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi özəlləşdirmə zamanı qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən aparılır və iddiaçının qeyri-yaşayış sahəsinin qiymətləndirilməsinin 05.10.2016-cı il tarixdən əvvəl qüvvədə olan qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada aparılmasını tələb etməsinin heç bir hüquqi əsası yoxdur. Hazırda qüvvədə olan Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 24.01.2001-ci il tarixli, 23 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin (obyektlərinin) ilkin qiymətinə tətbiq edilən əmsallar”ın 7-ci bəndinə əsasən

özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin (obyektlərinin) start (satış) qiyməti daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində daşınmaz əmlakın alqı-satqısı zamanı təşəkkül tapan bazar dəyərindən aşağı olduqda, həmin müəssisələrin (obyektlərin) qiymətləndirilməsi “Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında” Qanuna uyğun olaraq həyata keçirilir. Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi tərəfindən qeyri-yaşayış sahəsinin qiymətləndirilməsi qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən aparılmışdır və bununla iddiaçının heç bir hüququ pozulmamışdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi “İnzibati icraat haqqında” Qanunun 2.0.7-ci maddəsinə, eləcə də İPM-nin 73.3.1-ci və 35.1-ci maddələrinə istinadla belə nəticəyə gəlmişdir ki, iddianı mümkün saymamaqda birinci instansiya məhkəməsi haqlı olmuşdur. Məhkəmə özünün mövqeyini belə əsaslandırmışdır ki, hazırkı mübahisə üzrə ƏMDK qanunla ona verilmiş diskresion səlahiyyətindən istifadə edərək mübahisəli əmlakın hazırda qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən özəlləşdirilməsini məqsədəuyğun hesab etmişdir.

Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası hesab etmişdir ki, iddianın mümkün sayılmaması ilə bağlı məhkəmələr düzgün nəticəyə gəlməmişlər.

Belə ki, “İnzibati icraat haqqında” Qanunun 2.0.7-ci maddəsinə əsasən diskresion səlahiyyətlər - qanunla inzibati orqana və ya vəzifəli şəxsə mümkün qanunauyğun qərarlardan birini seçmək hüququnun verilməsidir.

Həmin Qanunun 14-cü maddəsinə görə, inzibati orqan diskresion səlahiyyətlərini qanunla müəyyən olunmuş hədudlar daxilində (qanunla ona verilmiş səlahiyyətlər daxilində) həyata keçirməyə borcludur. Diskresion səlahiyyətlər əsasında qəbul edilən qərarlar həmin səlahiyyətlərin məqsədinə uyğun olmalıdır. Diskresion səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi zamanı fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquq və azadlıqlarının əsassız məhdudlaşdırılmasına yönəldilmiş qərarlar qəbul oluna bilməz.

İPM-nin 74-cü maddəsində göstərilmişdir ki, inzibati orqanın diskresion səlahiyyətlər əsasında hərəkət etdiyi hallarda məhkəmə, həmçinin inzibati aktın və ya inzibati aktın

qəbul edilməsindən imtinanın, yaxud inzibati orqanın hərəkətsizliyi səbəbindən inzibati aktın qəbul edilməməsinin diskresion səlahiyyətlərin qanunla müəyyən olunmuş hədlərinə əməl olunmaması və ya diskresion hüququn həmin səlahiyyətlərin məqsədinə uyğun şəkildə həyata keçirilməməsi baxımından qanunsuz olub-olmadığını yoxlayır.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 24 yanvar tarixli 23 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin (obyektlərinin) ilkin qiymətinə tətbiq edilən Əmsallar”ın 1-ci bəndinə əsasən özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin (obyektlərinin) ilkin qiymətinə tətbiq edilən əmsallar "Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa Dövlət əmlakının qorunub saxlanması və səmərəli istifadə edilməsinin təkmilləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 6 iyun tarixli 586 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Özəlləşdirilən dövlət əmlakının qiymətləndirilməsi haqqında Əsasnamə”yə və digər normativ-hüquqi aktlara uyğun olaraq müəyyən edilmişdir.

Həmin Əmsallarda həmçinin qeyri-dövlət hüquqi şəxslərə və fiziki şəxslərə icarəyə verilmiş və ya istifadəsiz daşınmaz dövlət əmlakının start (satış) qiymətinin hansı qaydada müəyyən ediləcəyi konkret təsbit edilmişdir.

Bundan başqa, Əmsalların 6-cı bəndində təsbit edilmişdir ki, dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi prosesində əmlakın qiymətləndirilməsi zamanı müəyyən edilmiş əmsalların düzgün tətbiq edilməsinə riayət edilməsi məcburidir və həmin tələblərin pozulması əmlakın qiymətləndirilməsinin etibarsız sayılması üçün əsasdır.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 05 oktyabr 2016-cı il tarixli, 378 sayılı Qərarı ilə “Özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin (obyektlərinin) ilkin qiymətinə tətbiq edilən əmsallar”a aşağıdakı məzmununda 7-ci hissə əlavə edilmişdir: “7. Özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin (obyektlərinin) start (satış) qiyməti daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində daşınmaz əmlakın alqı-satqısı zamanı təşəkkül tapan bazar dəyərindən aşağı olduqda, həmin müəssisələrin (obyektlərin) qiymətləndirilməsi “Qiymətləndirmə fəaliyyəti

haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq həyata keçirilir”.

İşin hallarından müəyyən olunduğu kimi, tərəflər arasındakı mübahisə özəlləşdirmə zamanı əmlakın hansı qaydada qiymətləndirilməsi ilə bağlıdır.

Bununla bağlı olaraq məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi prosesində əmlakın qiymətləndirilməsi zamanı müəyyən edilmiş əmsalların düzgün tətbiq edilməsinə riayət edilməsi bu sahədə səlahiyyətli inzibati orqan kimi Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin qanunda irəli gələn vəzifəsi və öhdəliyidir. Təsadüfi deyildir ki, Əmsalların yuxarıda göstərilmiş 6-cı bəndində də birbaşa təsbit edilmişdir ki, həmin vəzifəyə (öhdəliyə) riayət edilməsi məcburidir və həmin tələblərin pozulması əmlakın qiymətləndirilməsinin etibarsız sayılması üçün əsasdır.

Beləliklə, iddiaçı cavabdehin qanundan irəli gələn sözügedən öhdəliyə düzgün riayət etmədiyini halından çıxış edilərək hazırkı iddianı qaldırmışdır. Bu iddia İPM-nin 34.1-ci maddəsində təsbit edilmiş öhdəliyin icrası haqqında iddiadır. Həmin maddəyə görə öhdəliyin icrası haqqında iddia vasitəsi ilə iddiaçı cavabdehdən inzibati aktın qəbul edilməsi ilə bağlı olmayan (inzibati aktın qəbul edilməsinə yönəlməyən) müəyyən hərəkətlərin edilməsini tələb edə bilər.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, həmin iddiaya dair iddiaçının İPM-nin 35.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş subyektiv hüququ da müəyyən edilir. Belə ki, o, əmlakın qiymətləndirilməsinin düzgün aparılmadığını bildirdiyi üçün inzibati orqanın hərəkəti nəticəsində özünün hüquqlarının və qanunla qorunan maraqlarının pozulduğunu əsaslandırmışdır. Əmlakın düzgün qiymətləndirilməsinin aparılmasında iddiaçının hüquqi marağı müəyyən olduğundan, eləcə də qanunvericiliyə görə düzgün qiymətləndirmənin aparılmaması əmlakın qiymətləndirilməsinin etibarsız sayılması ilə nəticələnmə biləcəyindən iddiaçının hazırkı iddiaya dair subyektiv hüququ mövcuddur.

İddiaçının belə bir iddia ilə çıxış etmək hüququ həmçinin ondan irəli gəlir ki, yuxarıda da qeyd olunduğu kimi, Əmsalların 6-cı

bəndində birbaşa təsbit edilmişdir ki, həmin tələblərin pozulması əmlakın qiymətləndirilməsinin etibarsız sayılması üçün əsasdır. Qiymətləndirmənin etibarsız sayılması ilə nəticələnmə mübahisələrə isə marağına toxunan şəxslərin müraciəti əsasında məhkəmə qaydasında baxıla bilər.

Kollegiya həmçinin hesab etmişdir ki, özəlləşdirmə zamanı əmlakın qiymətləndirilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin malik olduğu səlahiyyət diskresion səlahiyyət deyildir. Belə ki, diskresion səlahiyyətlər qanunla inzibati orqana və ya vəzifəli şəxsə mümkün qanunauyğun bir neçə qərardan birini seçmək hüququnun verildiyi halda mövcud olur. Yuxarıda sadalanmış qanunvericiliyin müddəalarından isə görünür ki, özəlləşdirmə zamanı əmlakın start (satış) qiymətinin hansı qaydada müəyyənləşdirilməsi konkret olaraq diskresion səlahiyyətə yer verməyəcək şəkildə kifayət qədər tənzimlənmişdir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 05 oktyabr 2016-cı il tarixli, 378 sayılı Qərarı ilə “Özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin (obyektlərinin) ilkin qiymətinə tətbiq edilən əmsallar”a yeni məzmununda 7-ci hissənin əlavə edilməsi də inzibati orqana diskresion səlahiyyətin verilməsi kimi qiymətləndirilə bilməz. Belə ki, həmin bənddə təsbit edilmişdir ki, özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin (obyektlərinin) start (satış) qiyməti daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində daşınmaz əmlakın alqı-satqısı zamanı təşəkkül tapan bazar dəyərindən aşağı olduqda, həmin müəssisələrin (obyektlərin) qiymətləndirilməsi “Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq həyata keçirilir.

Göründüyü kimi, şərh edilən məsələnin həllində inzibati orqana diskresion səlahiyyət verilmir. Əksinə, özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin (obyektlərinin) start (satış) qiyməti daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində daşınmaz əmlakın alqı-satqısı zamanı təşəkkül tapan bazar dəyərindən aşağı olduqda, inzibati orqandan tələb olunur ki, həmin müəssisələrin (obyektlərin) qiymətləndirilməsi “Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında”

Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq həyata keçirilsin.

Göstərilənlərə əsasən, məhkəmə kollegiyası belə hesab etmişdir ki, məhkəmələrin mübahisə üzrə ƏMDK-nin qanunla ona verilmiş diskresion səlahiyyətindən istifadə etməsi və bu əsasdan çıxış etməklə iddiaçının hazırkı iddiaya subyektiv hüququnun olmaması haqqında gəldikləri nəticələr səhv olmuşdur.

Kollegiya həmçinin qeyd etmişdir ki, hətta inzibati orqanın əmlakın ilkin satış qiymətinin müəyyən edilməsi ilə bağlı hərəkəti diskresion səlahiyyətlər kimi qəbul edilsə belə, yenə də iddia həmin əsasla mümkünsüz sayıla bilməz və iddiaya mahiyyəti üzrə baxılmalıdır. Çünki

iddiaçının bu halda, həmin diskresion səlahiyyətlərin qanunla müəyyən olunmuş hədlərinə əməl olunub-olunmadığını, eləcə də diskresion hüququn həmin səlahiyyətlərin məqsədinə uyğun şəkildə həyata keçirilib-keçirilmədiyini məhkəmə qaydasında mübahisələndirmək hüququ vardır. İddiaçının həmin hüququ “İnzibati icraat haqqında” Qanunun 14-cü və İPM-in 74-cü maddələrindən irəli gəlir.

Şərh olanlara əsasən məhkəmə kollegiyası belə nəticəyə gəlmişdir ki, iddia mümkün iddiadır və həmin iddiaya tərəflərin irəli sürdüyü dəlillər və qanunvericiliyin müvafiq müddəaları nəzərə alınmaqla mahiyyəti üzrə baxılmalıdır.

*CİNAYƏT VƏ HƏRBİ İŞLƏR ÜZRƏ
MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN*

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi residivin müəyyən edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 18.4.1-ci maddəsinin tələblərini düzgün təfsir etməyərək əsassız olaraq təqsirləndirilən şəxsə təyin olunmuş cəzanı və cəzaçəkmə müəssisəsinin rejimini yüngülləşdirmişdir.

Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 06 aprel 2016-cı il tarixli hökmü ilə İskəndərli Azad Vəlyəddin oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CM-nin) 178.3.2 və 182.2.2-ci maddələri ilə nəzərdə tutulmuş cinayət əməllərini törətməkdə təqsirli bilinib, CM-nin 178.3.2-ci maddəsi ilə 9 (doqquz) il müddətə, CM-nin 182.2.2-ci maddəsi ilə 7 (yeddi) il müddətə, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən isə cinayətlərin məcmusu üzrə həmin cəzaları qismən toplamaq yolu ilə qəti olaraq 10 (on) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir.

Hökmə əsasən, İskəndərli Azad Vəlyəddin oğlu etibardan sui-istifadə etmə və aldatma yolu ilə özgənin əmlakını xeyli və külli miqdarda ələ keçirməklə təkrar dələduzluq və təkrarən özgənin əmlakını hədə-qorxu ilə təiəb etmədən ibarət cinayət əməllərini törətmişdir.

Belə ki, o, 2009-cü ilin təqribən mart ayında Şirvan şəhərində fəaliyyət göstərən «Sərvət» şadlıq sarayının sahibi Qasimov İbrahim Əli oğluna Əfqan adlı oğlu üçün kiçik toy məclisi etdikdən sonra müxtəlif mağazalardan toy üçün götürdüyü ərzaq məhsullarının dəyərini ödəməsində müəyyən çətinliklərin olduğunu və həmin məbləğdə pulu ödəyə bilmədiyini yalandan deyərək onun etibarından sui-istifadə etməklə 2500 manat məbləğində pulu Qarayev Ramil Şirəli oğlunun, Tarverdiyev Turan Təbiət oğlunun, Vəliyev Novruz Valeh oğlunun və Məmmədov Əfqan Məmməd oğlunun iştirakları ilə Qasimov İbrahim Əli oğlundan bir-iki həftə ərzində qaytarmaq adı ilə almış, həmin pulun qaytarılması ondan dəfələrlə İbrahim Qasimov tərəfindən tələb edilsə də həmin məbləğdə pulu qaytarmaqdan yayınmaqla, 2500 (iki min beş yüz) manat məbləğində pulu etibardan sui-istifadə etmə yolu ilə ələ keçirməklə Qasimov İbrahim Əli oğluna xeyli miqdarda ziyan

vurmaqla dələduzluq cinayət əməlini törətmişdir.

Bundan başqa, o, təkrarən Salyan rayon Bəşirbəyli kənd sakini Həşimov Seymur Çingiz oğlunu Salyan Rayon Torpaq Şöbəsinə onun mülkiyyətinə keçirilməli olduğunu hesab etdiyi 5 hektar torpaq sahəsini alaraq, Seymur Həşimovun mülkiyyətinə keçirəcəyi adı ilə aldadaraq, zərərçəkmiş şəxsi inandırmaq üçün onun yanında kimə isə mobil telefonu ilə bir neçə dəfə zəng edib, Salyan Rayon İcra Hakimiyyətinin Başçısı, Salyan rayon prokuroru, Salyan Rayonu Polis Şöbəsinin rəisi ilə güya danışdığını, Salyan Rayon Polis Şöbəsinin rəisinin güya onun tələbə yoldaşı olduğunu və torpağın Seymur Həşimovun mülkiyyətinə keçiriləcəyinə həmin dövlət idarə və qurumlarının rəhbərlərinin söz verdiyini yalandan demiş, bundan sonra zərərçəkmiş şəxs Seymur Həşimovla birlikdə Bakı şəhərində yerləşən Azərbaycan Respublikası Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin qarşısına gedərək orada həmin Komitənin rəhbər işçiləri ilə görüşəcəyi barədə yalandan vədlər verərək, Seymur Həşimova torpağın ona verilməsi üçün mətbuat konfransı təşkil edəcəyini və bu yolla onun problemlərini həll edəcəyini bildirmiş, torpaq sahəsinin Seymur Həşimovun mülkiyyətinə keçirilməsi üçün ayrı-ayrı vəzifəli şəxslərə rüşvət vermək adı ilə 2012-ci ilin təqribən fevral və mart aylarında Həşimov Seymur Çingiz oğlundan Şirvan şəhərində müxtəlif məbləğlərdə cəmi 900 manat, Bakı şəhərində isə 300 manat, cəmi 1200 (min iki yüz) manat məbləğində pulu aldatma yolu ilə ələ keçirərək ona xeyli miqdarda ziyan vurmaqla təkrarən dələduzluq cinayət əməlini törətmişdir.

Bundan başqa, o, təkrarən Bakı şəhəri, Suraxanı rayonu, Bül-bülə qəsəbəsində yaşayan Dəmirova Nazilə İskəndər qızı ilə ümumi tanışları olan Əminə adlı qadının vasitəsi ilə

tanış olmuş, Nazilə Dəmirova Azad İskəndərliyə yaşadığı evinin yaxınlığında, yəni Bül-bülə qəsəbəsində 12 sot mübahisəli torpaq sahəsinin olduğunu və həmin torpaq sahəsinin onun adına rəsmiləşdirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsində mülki icraat qaydasında işə baxılmasını və onun əleyhinə müvafiq qərarların qəbul edilməsini bildirdikdən sonra, Ali Məhkəmənin həmin qərarlarını ləğv etdirməklə torpağa mülkiyyət hüququnu bərpa etdirəcəyini yalandan deyərək, ayrı-ayrı vəzifəli şəxslərə müəyyən məbləğlərdə pulun verilməsi zərurəti olduğunu ona yalandan bildirərək 2013-cü ilin yay aylarından başlayaraq 2014-cü ilin iyul ayınadək Dəmirova Nazilə İskəndər qızından və onun övladları Dəmirov Simran Qafar oğlundan və Dəmirov İlkin Qafar oğlundan Şirvan və Bakı şəhərləri ərazisində müxtəlif məbləğlərdə cəmi olaraq 4350 (dörd min üç yüz əlli) manat məbləğində pulu aldatma yolu ilə ələ keçirərək onlara xeyli miqdarda ziyan vurmaqla təkrarən dələduzluq cinayət əməlini törətmişdir.

Bundan başqa o, təkrarən Sumqayıt şəhər sakini Mehdiyeva Əminə Qafar qızının etibarından sui-istifadə edərək, onun təhsil aldığı Bakı Tibb Kolleci tərəfindən ona verilmiş diplomu Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən tanınması ilə əlaqədar guya məhkəmə proseslərində nümayəndə kimi iştirak etməsini yalandan bildirərək Əminə Mehdiyevadan notarial qaydada etibarnamə alaraq bu xidmət üçün ondan 600 manat məbləğində pul tələb etmiş, 15 may 2013-cü il tarixdə Bakı şəhəri, Səbail rayon ərazisində yerləşən "Sahil bağı" adlanan parkda Mehdiyeva Əminə Qafar qızı ona 200 manat məbləğində pul vermiş, lakin bunun müqabilində onun xeyrinə heç bir iş görməyərək uzun müddət ərzində ondan gizlənərək Əminə Mehdiyevanın 200 manat məbləğində pulunu ələ keçirməklə təkrarən dələduzluq cinayət əməlini törətmişdir.

Bundan başqa o, təkrarən Ucar rayon sakini Məmmədov Cümşüd Allahverdi oğlunun etibarından sui-istifadə edərək onun Ucar şəhəri, Şıxəli Qurbanov küçəsi 3 saylı ünvanda yerləşən mübahisəli fərdi yaşayış evinə mülkiyyət və sahiblik hüququnun tanınması ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi tərəfindən onun əleyhinə qəbul

edilmiş qərarı ləğv etdirəcəyi və evi onun adına keçirəcəyi adı ilə aldaraq bu iş üçün müəyyən məbləğdə pul tələb edildiyini bildirməklə 25 dekabr 2013-cü il tarixdə Şirvan şəhərində fəaliyyət göstərən ofisində həmin tarixdə Mərkəzi Bankın məzənnəsi ilə 625 (altı yüz iyirmi beş) manat təşkil edən 800 (səkkiz yüz) ABŞ dolları məbləğində pulunu alaraq ələ keçirməklə təkrarən dələduzluq cinayət əməlini törətmişdir.

Bundan başqa o, təkrarən Şirvan şəhər sakini Cabbarov Telman Famil oğlunun etibarından sui-istifadə edərək 2013-cü il tarixdə arvadından boşanması ilə əlaqədar Şirvan Şəhər Məhkəməsi tərəfindən aliment şəklində ödənilməsi qət edilmiş 200 manat məbləğində pulun müvafiq iddia verilməsi ilə əlaqədar azaldılması müqabilində ayrı-ayrı vəzifəli şəxslərə verilməsi adı ilə aldaraq 2014-cü ilin mart ayı ərzində 250 (iki yüz əlli), 300 (üç yüz) və 400 (dörd yüz) manat, 2014-cü ilin aprel - sentyabr aylarında isə 500 (beş yüz), 1000 (bir min), 250 (iki yüz əlli) və 5000 (beş min) manat məbləğində pul almış, sonradan 2014-cü ilin oktyabr ayında guya onun barəsində keçmiş arvadı və onun atasının şikayətləri əsasında həbs oluna biləcəyini yalandan deyərək Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun müvafiq vəzifəli şəxslərinə verilməsi adı ilə aldaraq 5000 (beş min) manat məbləğində pul almış, 2015-ci ilin yanvar ayında isə guya onun işinin Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsində həlli üçün orada işləyən vəzifəli şəxslərə verilməsi adı ilə aldaraq əvvəl 11000 (on bir min), sonradan isə 2000 (iki min) manat məbləğində pul alaraq, cəmi 25,700 (iyirmi beş min yeddi yüz) manat məbləğində pulu aldatma yolu ilə ələ keçirərək Telman Cabbarova külli miqdarda ziyan vurmaqla dələduzluq cinayət əməlini törətmişdir.

Bundan başqa o, təkrarən öz istifadəsində olan 055-624-44-55 nömrəli mobil telefondan 2014-cü ilin dekabr ayında Şirvan şəhərində fəaliyyət göstərən "Sərvət" şadlıq sarayının icraçı direktoru Məmmədov Əfqan Məmməd oğlunun istifadəsində olan 055-678-81-78 nömrəli mobil telefona zəng edib onu Şirvan şəhər bələdiyyəsinin inzibati binasında icarəyə götürdüyü ofisinə dəvət edərək sonuncuya işlədiyi "Sərvət" şadlıq sarayının fəaliyyətinə himayədarlıq etmək adı ilə guya dövlət

orqanlarından qoruyacağını bildirərək, hər ay 300 (üç yüz) manat məbləğində pulun ona veriləcəyini tələb etmiş, Əfqan Məmmədov bu təklifdən imtina etdikdə hədə-qorxu gələrək 300 (üç yüz) manat məbləğdə pulun verilmədiyini təqdirdə nəticələrin onlar üçün pis olacağı, işlədikləri şadlıq evini bağlatdıracağını bildirərək hədə-qorxu gəlmişdir. Bundan sonra, Azad İsgəndərli öz qanunsuz hərəkətlərini davam etdirərək özünün istifadəsində olan mobil telefonla mütəmadi olaraq, 2014-cü ilin dekabr ayından başlayaraq "Sərvət" şadlıq sarayının sahibi Qasimov İbrahim Əli oğlunun və Məmmədov Əfqan Məmməd oğlunun mobil telefonlarına zənglər etməklə və təhdid xarakterli «sms» mesajlar göndərərək onları hədələmiş, həmçinin onlar barəsində özünə məxsus "Sosialxeber.org" internet saytında həqiqətə uyğun olmayan məlumatlar yerləşdirməklə barələrində rüsvayedicilik məlumatlar yayaraq hər ay 300 (üç yüz) manat pulu hədə-qorxu ilə təkrar tələb etmişdir.

Bundan başqa o, təkrarən Şirvan şəhər sakini Hüseynova Samirə Şamil qızının etibarından sui-istifadə edərək, 2014-cü ildə boşanmış keçmiş əri Qalayev Zaur Qiraət oğlunun ödəmədiyini 5000 (beş min) manat məbləğində aliment pulunun guya məhkəmədə iddia qaldırılıb alınması üçün özünü vəkil kimi təqdim edib ona və işçilərinə zəhmət haqqı kimi ödənilməsi adı ilə aldadaraq fəaliyyət göstərdiyi və Şirvan şəhəri, M.Ə.Rəsulzadə küçəsində yerləşən ofisində 22 aprel 2015-ci il tarixdə 500 (beş yüz) manat, 23 aprel 2015-ci il tarixdə isə 250 (iki yüz əlli) manat, cəmi 750 (yeddi yüz əlli) manat məbləğində pulunu aldatma yolu ilə ələ keçirərək təkrarən dələduzluq cinayət əməlini törətmişdir.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 26 dekabr 2016-cı il tarixli qərarı ilə məhkum Azad İskəndərli və onun müdafiəçisi Əhmədova Ulduzə Mehdi qızı tərəfindən hökmdən verilmiş apellyasiya şikayətləri qismən təmin edilmiş, "Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 06 may 2016-cı il tarixli Qanunu ilə Cinayət Məcəlləsinin 177-ci maddəsinin "Qeyd" hissəsinə edilmiş dəyişikliyin qüvvəsi CM-nin 10.3-cü maddəsinə əsasən geriyyə şamil edilməklə Azad

İskəndərlinin 2009-cu ilin mart ayında zərərçəkmiş Qasimov İbrahim Əli oğluna 2500 manat məbləğində ziyan vurmaqla dələduzluq etməsinə dair cinayət əməlinin hüquqi tövsif, yeni cinayət qanununa görə vurulmuş ziyan "xeyli miqdar" təşkil etmədiyindən, CM-nin 178.2.4-cü maddəsindən 178.1-ci maddəsinə tövsif edilmiş və cinayət məsuliyyətinə cəlb etmə müddəti keçdiyinə görə CM-nin 75.1.1 və Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CPM-nin) 39.1.3, 43.3-cü maddələrinə əsasən həmin dələduzluq epizodu üzrə cinayət təqibinə xitam verilməklə Azad İskəndərli cinayət məsuliyyətindən azad edilmişdir.

Həmçinin hökmdən Azad İskəndərlinin zərərçəkmiş şəxs Həşimov Seymur Çingiz oğluna xeyli miqdarda ziyan vurmaqla təkrarən dələduzluq etməsinə dair cinayət epizodundan "xeyli miqdarda ziyan vurma" əlaməti və məhkuma CM-nin 65.2-ci maddəsinə əsasən (residivə görə) cəzanın təyin edilməsinə dair müddəalar xaric edilmiş, A.İskəndərliyə Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci maddəsi ilə təyin olunmuş azadlıqdan məhrum etmə cəzasının müddəti 9 (doqquz) ildən 7 (yeddi) ilədək endirilmiş, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən həmin cəza hökmlə CM-nin 182.2.2-ci maddəsi ilə təyin edilmiş 7 (yeddi) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə qismən toplanılmış və ona qəti olaraq 7 (yeddi) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilmişdir.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 26 dekabr 2016-cı il tarixli qərarından dövlət ittihamçısı kassasiya protesti, məhkum A.V.İskəndərli isə kassasiya protestinə qarşı etiraz vermişlər.

Dövlət ittihamçısı kassasiya protestini onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi əsassız olaraq və CM-nin 18, 61.1.1-ci maddələrinin tələblərini pozmaqla İskəndərli Azad Vəlyəddin oğlunun əməlinə cinayətlərin residivi kimi cəzanı ağırlaşdırın halın olmaması haqqında nəticəyə gəlmiş, nəticədə qanuni əsaslar olmadan residivin müəyyən edilməsinə və Azad İskəndərliyə cəzanın CM-nin 65.2-ci maddəsinin qaydalarına əsasən təyin edilməsinə dair müddəaları hökmdən xaric edib, ona CM-nin 178.3.2-ci maddəsi ilə və cinayətlərin

məcmusu üzrə təyin olunmuş cəzaların müddətini azaltmış, A.İskəndərliyə şəxsiyyətinə, təqsirli bilindiği cinayətlərin xarakterinə və ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə uyğun olmayan həddindən artıq yüngül cəza və işin həqiqi halları ilə uzlaşmayan (CM-nin 56.1.3-cü maddəsinin tələblərinə müvafiq olmayan) cəzaçəkmə yeri təyin etmişdir.

Dövlət ittihamçısı kassasiya protestində göstərilənləri CPM-nin 416.0.2 və 416.0.21-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş halları yaradan pozuntular kimi qiymətləndirərək, həmin əsaslarla Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 26 dekabr 2016-cı il tarixli qərarının ləğv edilməsini, işin apellyasiya instansiyası məhkəməsinə yeni məhkəmə baxışına təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Məhkum İskəndərli Azad Vəlyəddin oğlu kassasiya protestinə qarşı etirazında protestin əsassız olduğunu iddia edərək, onun təmin edilməməsinə dair qərarın çıxarılmasını məhkəmə kollegiyasından xahiş etmişdir.

Kassasiya kollegiyası dövlət ittihamçısının kassasiya protestini CPM-nin 419-cü maddəsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya müraciəti kimi görərək bu müraciətlə əlaqədar Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 26 dekabr 2016-cı il tarixli qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

CM-nin 8-ci maddəsində təsbit olunmuş cinayət məsuliyyətinin ədalət prinsipi tələb edir ki, cinayət törətmiş şəxs haqqında tətbiq edilən cəza və ya digər cinayət-hüquqi xarakterli tədbirlər ədalətli olmalıdır, yəni cinayətin xarakterinə və ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə, onun törədilməsi hallarına və cinayət törətməkdə təqsirli bilinən şəxsin şəxsiyyətinə uyğun olmalıdır.

Cəzanın təyin edilməsinin ümumi əsaslarını nəzərdə tutan CM-nin 58-ci maddəsində də göstərilir ki, cəza təyin edilərkən törədilmiş cinayətin xarakteri və ictimai təhlükəlilik dərəcəsi, təqsirkarın şəxsiyyəti, o cümlədən cəzanı yüngülləşdirən və ağırlaşdırıcı hallar, habelə təyin olunmuş cəzanın şəxsin islah olunmasına və onun ailəsinin həyat şəraitinə təsiri nəzərə alınır.

Cəzanı yüngülləşdirən hallar dedikdə, CM-nin 59-cu maddəsində sadalanan, eləcə də CM-nin 59.1.1-59.1.10-cü maddələrdə birbaşa göstərilməyən, lakin məhkəmənin mülahizəsinə görə daha yüngül cəzanın təyin edilməsinə əsas verən başqa hallar nəzərdə tutulur (CM-nin 59.2-ci maddəsi).

Cəzanı ağırlaşdırıcı halların tam siyahısı isə CM-nin 61-ci maddəsində təsbit olunmuşdur və CM-in 61.1.1-ci maddəsində cinayətlərin residivi cəzanı ağırlaşdırıcı hal hesab edilir.

CM-nin 65.2-ci maddəsinə əsasən residivə görə cəzanın müddəti törədilmiş cinayətə görə bu Məcəllənin Xüsusi hissəsinin müvafiq maddəsində müəyyən edilmiş daha ciddi cəza növünün son həddinin yarısından, təhlükəli residivə görə üçdə ikisindən, xüsusilə təhlükəli residivə görə isə dördü üçündən az ola bilməz.

Həm də cinayətlərin residivi, əgər təqsirləndirilən şəxs əvvəl azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkmişsə, CM-nin 56.1.3-cü maddəsində ona daha sərt (ciddi) rejimli cəzaçəkmə müəssisəsinin təyin edilməsi üçün əsas kimi nəzərdə tutulmuşdur.

CM-nin 41.1-ci maddəsində əksini tapmış cəzanın anlayışına görə, cəza cinayət törətməkdə təqsirli hesab edilən şəxsə tətbiq olunur və həmin şəxs barəsində bu Məcəllə ilə müəyyən edilən məhrumiyyətlər yaradılmasından və ya onun hüquq və azadlıqlarının məhdudlaşdırılmasından ibarətdir.

Cəzanın məqsədini təsbit edən CM-nin 41.2-ci maddəsinə əsasən cəza sosial ədalətin bərpası, məhkumun islah edilməsi və həm məhkumlar, həm də başqa şəxslər tərəfindən yeni cinayətlərin törədilməsinin qarşısını almaq məqsədi ilə tətbiq edilir.

Təsvir edilən cinayət-hüquqi normaların məzmunundan belə görünür ki, təqsirkar şəxsə təyin olunan cəzanın ədalət prinsipinə cavab verməsi üçün CM-nin 58-ci maddəsində təsbit olunmuş cəzanın müəyyən edilməsinə təsir göstərən əsasların məcmu halında götürülməsi və tarazlaşdırılmış şəkildə nəzərə alınması tələb olunur. O cümlədən, təqsirkarın cəzasını yüngülləşdirən və ağırlaşdırıcı hallar da elə nəzərə alınmalıdır ki, təyin olunmuş cəza ilə cinayətin xarakteri və ictimai təhlükəliliyi, törədilmə halları arasında uyğunsuzluq yaranmasın, cəza təqsirkarın şəxsiyyətinə uyğun

olub onun islah edilməsini və cəzanın digər məqsədlərini, o cümlədən sosial ədalətin bərpası və başqa şəxslər tərəfindən yeni cinayətlərin törədilməsinin qarşısının alınması üzrə rolunu təmin edə bilsin.

Qeyd olunan cinayət-hüquqi normaların işığında və məhkəmə kollegiyasının yuxarıda gətirilən mülahizələrinə nəzərən kassasiya protestinin dəlilləri baxılan işin müvafiq materialları ilə müqayisə edilməklə yoxlanıldıqda kassasiya müraciətinin əsaslı olduğu müəyyən olunur.

Belə ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi Azad İskəndərliyə təqsirli bildirdiyi CM-nin 178.3.2-ci maddəsi ilə təyin olunmuş 9 il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasını yüngülləşdirərkən (7 ilədək endirərkən) xüsusilə ondan çıxış etmişdir ki, CM-nin 10.3-cü maddəsinə əsasən “Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında” 06 may 2016-cı il tarixli Qanunu ilə CM-nin 177-ci maddəsinin “Qeyd” hissəsinə edilmiş dəyişikliyin qüvvəsinin geriyə şamil edilməsi ilə əlaqədar məhkumun 2009-cu ilin mart ayında zərərçəkmiş şəxs Qasimov İbrahim Əli oğluna 2500 manat məbləğində ziyanın vurulmasına dair dələduzluq epizodundan, habelə 2012-ci ilin təqribən fevral və mart aylarında zərərçəkmiş şəxs Həşimov Seymur Çingiz oğluna ümumilikdə 1200 manat məbləğində ziyanın vurulmasına dair dələduzluq epizodundan “xeyli miqdarda ziyan vurma” əlamətinin xaric edilməsi (həm də, İbrahim Qasimova qarşı törədilmiş əməl üzrə cinayət məsuliyyətinə cəlb etmə müddətinin keçməsi) səbəbindən, artıq baxılan işdə cinayətlərin resdivi müəyyən edilə və A.İskəndərli CM-nin 65.2-ci maddəsinin qaydaları əsasında cəzalandırılı bilməz.

Çünki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi nəticəyə görə, Azad İskəndərlinin əməlinə cinayətlərin resdivinin olub-olmamasına dair məsələnin həlli zamanı CM-nin 18-ci maddəsinə əsasən nəzərə alın biləcək onun ilk əməli - zərərçəkmiş Cabbarov Telman Famil oğluna qarşı 2014-cü ilin mart-oktyabr ayları ərzində törədiyi 25.700 (iyirmi beş min yeddi yüz) manat, yəni külli miqdarda ziyanın vurulmasında ifadə olunmuş dələduzluq cinayətidir. Həmin cinayəti törətməyə başlayana qədər isə (2014-cü ilin mart ayınadək) onun

Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 31 avqust 2007-ci il tarixli hökmünə əsasən yaranmış əvvəlki məhkumluğu ödənilmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi cinayətlərin resdivi məsələsi ilə bağlı mövqeyini kifayət qədər şərh etmədiyindən, məhkəmə kollegiyasına aydın deyil ki, nəyə görə məhkəmə bu məsələnin həlli zamanı yalnız 2014-cü ilin mart-oktyabr yalarında zərərçəkmiş Telman Cabbarova qarşı törədilən əməli diqqətə almış, bundan əvvəlki, o cümlədən 2012-ci ilin fevral-mart aylarında zərərçəkmiş Seymur Həşimova qarşı törədilmiş dələduzluq əməlini nəzərə almaqdan imtina etmişdir.

Halbuki, Azad İskəndərli 31 avqust 2007-ci il tarixli hökmə CM-nin 182.1, 228.1 və 228.4-cü maddələri ilə nəzərdə tutulmuş, yəni o cümlədən böyük ictimai təhlükə törətməyən və az ağır cinayətlərə görə qəti olaraq 3 il 6 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş və Qaradağ Rayon Məhkəməsinin 05 may 2009-cu il tarixli qərarı ilə cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmişdir.

CM-nin 83.3.3-cü maddəsinə əsasən isə böyük ictimai təhlükə törətməyən və ya az ağır cinayət törətməyə görə azadlıqdan məhrum etməyə məhkum edilmiş şəxslərin məhkumluğu onlar cəzanı çəkib qurtardıqları gündən üç il keçdikdə ödənilmiş hesab edilir.

CM-nin 83.4-cü maddəsinə görə məhkum edilmiş şəxs qanunla müəyyən edilmiş qaydada vaxtından əvvəl cəza çəkməkdən azad edildikdə və yaxud cəzanın çəkilməmiş hissəsi daha yüngül cəza növü ilə əvəz edildikdə, məhkumluğun ödənilməsi müddəti əsas və əlavə cəzanı çəkməkdən azad edildiyi vaxtdan hesablanır.

Qeyd olunan, məhkumluğun ödənilməsi məsələlərini tənzimləyən normalara əsasən Azad İskəndərlinin 3 il təşkil etməklə 05 may 2009-cu ildən hesablanan əvvəlki məhkumluq müddəti 05 may 2012-ci il tarixdə bitmişdir. Buna qədər isə, yəni üzərində əvvəlki məhkumluğu olan dövrdə - 2012-ci ilin fevral-mart aylarında o, zərərçəkmiş Seymur Həşimova qarşı (sonrakı külli miqdarda ziyan vurmaqla törədilən dələduzluq əməli ilə əhatə olduğu üçün onunla və digər epizodlarla birlikdə götürülməklə CM-nin 178.3.2-ci

maddəsi ilə tövsif edilmiş) dələduzluq cinayətini törətmişdir.

Belə ehtimal etmək olar ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi təqsirləndirilən şəxsin vəziyyətini yaxşılaşdıran cinayət qanununun qüvvəsinin geriyyə şamil edilməsi ilə əlaqədar artıq zərərçəkmiş Seymur Həşimova qarşı törədilmiş dələduzluq əməlinin (ayrılıqda götürüldükdə) böyük ictimai təhlükə törətməyən əməl olmasından çıxış etmiş və CM-nin 18.4.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müddəanı rəhbər tutmuşdur (apellyasiya məhkəməsi yekun qərarında qanunun təfsiri, sözügedən əməlin təsnifatı üzrə mövqeyini izah etmədiyindən, məhkəmə kollegiyası məcburdur ki, ehtimallar irəli sürsün).

Həmin maddəyə görə isə cinayətlərin resdivinin müəyyən edilməsi zamanı böyük ictimai təhlükə törətməyən cinayətlərə görə məhkumluqlar nəzərə alınmır.

Lakin, CM-nin 18.4.1-ci maddəsi “böyük ictimai təhlükə törətməyən cinayətlərə görə məhkumluqlar” dedikdə, şəxsin törətdiyi yeni cinayəti deyil, əvvəlki hökmə (hökmlərə) əsasən yaranmış məhkumluqları nəzərdə tutur.

CM-nin 18.1-ci maddəsinin mənasına görə resdivin yaranması üçün yeni cinayətin hansı ağırlıqda olması (CM-nin 15-ci maddəsində nə cür təsnif edilməsi) əhəmiyyət kəsb etmir. Yeganə şərt odur ki, əvvəlki cinayətlər kimi yeni törədilən cinayət də qəsdən törədilmiş cinayət olsun.

Şərh olunan məsələyə qeyd olunan normaları düzgün təfsir etməklə baxdıqda aydın olur ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin cinayətlərin resdivini cəzanı ağırlaşdıran hal kimi nəzərə almaqdan imtina etməsi üçün qanuni əsaslar olmamış, müvafiq olaraq residivə görə cəzanın CM-nin 65.2-ci maddəsinin qaydaları əsasında təyin edilməsinə dair

müddəalar əsassız olaraq hökmdən xaric edilmiş və düzgün olmayaraq hökmlə müəyyən edilmiş cəzaçəkmə müəssisəsinin növü ciddi rejimli müəssisədən ümumi rejimli müəssisəyə dəyişdirilmişdir.

Belə olan halda, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin (səhv nəticələrdən çıxış edərək) A.V.İskəndərliyə birinci instansiya məhkəməsinin hökmü ilə CM-nin 178.3.2-ci maddəsi ilə və cinayətlərin məcmusu üzrə təyin edilmiş azadlıqdan məhrum etmə cəzalarını hökmün dəyişdirilməsini tələb edən CPM-nin 399.1.5-ci maddəsində göstərilən hal (təqsirkara cinayətin ağırlığına və şəxsiyyətinə uyğun olmayan açıq-aşkar ağır cəzanın təyin edilməsi) kimi qiymətləndirməsi CM-nin 8 və 58.3-cü maddələri ilə nəzərdə tutulmuş bütün halların düzgün və tarazlaşdırılmış şəkildə nəzərə alınmasına əsaslanan qənaət kimi səciyələndirilə bilməz.

Təsvir olunanlar onu göstərir ki, baxılan işdə Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən CPM-nin 416.0.2 və 416.0.21-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında ləğv edilməsini tələb edən hallara yol verilmişdir.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası kassasiya protestinin təmin edilməsinə dair dövlət ittihamçısının, habelə zərərçəkmiş şəxslərin və zərərçəkmiş T.F.Cabbarovun nümayəndəsinin çıxışlarını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə kassasiya protestinin təmin edilməsi və Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının İskəndərli Azad Vəlyəddin oğlunun barəsində olan 26 dekabr 2016-cı il tarixli qərarının ləğv edilməsi, cinayət işinin apellyasiya məhkəməsində yeni məhkəmə baxışına təyin edilməsi haqqında qərar qəbul etmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi araşdırılmış sübutlara qiymət verərək təqsirləndirilən şəxslər tərəfindən zərər çəkmiş şəxsin əmlakının onun həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli zorakılıq tətbiq ediləcəyi hədəsi ilə ələ keçirilməsi barədə qanuni və əsaslı nəticəyə gəlmişdir.

Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 01 aprel 2016-cı il tarixli hökmü ilə Rüstəmov Xəyaləddin Aslan oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CM-nin) 180.2.1,180.2.3 və 180.2.4-cü maddələri ilə təqsirli bilinib cəzasını ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə 5 (beş) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir ona görə ki, o, qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs təşkil edərək tamah niyyəti ilə yaşayış sahəsinə qanunsuz olaraq girməklə və insanların həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli olmayan zor tətbiq etməklə özgənin əmlakını açıq talamaqla soyğunçuluq etmişdir.

Belə ki, o, tamah niyyətilə Gəncə şəhəri Nizami, rayonu, Yeni Gəncə qəsəbəsi, ev 20, mənzil 26-da yaşayan Həməzəyeva Saidə Mirabdulla qızının əmlakını ələ keçirmək məqsədilə, tanışları İsmayılov Vicat Zaur oğlu və Qələndərov Tural Ramiz oğlu ilə qabaqcadan əlbir olub bir qrup şəxs halında öz aralarında edəcəkləri hərəkətləri əvvəlcədən planlaşdırıb rolları bölüşdürərək şəxsiyyətlərini gizlətmək məqsədi ilə, Vicat İsmayılov maska kimi istifadə etməklə idman papağına gözlük yeri açıb başına taxmaqla, o, gözlük yeri açılmış şərfi sifətinə dolamaqla, Tural Qələndərov isə başına idman papağı qoyub sifətini gödəkçəsi ilə örtərək, 13 yanvar 2015-ci il tarixdə, saat 08 radələrində Saidə Həməzəyevanın yaşadığı mənzilin qapısının yanına gələrək sonuncunun evdən çıxmasını gözləmişlər və işə getmək məqsədi ilə saat 08:10 dəqiqədə Saidə Həməzəyeva yaşadığı mənzildən çıxıb mənzilin giriş qapısını bağlayan zaman Saidə Həməzəyevanın səs salmaması üçün ağız nahiyəsini əli ilə tutub bağlayaraq birlikdə mənzilin daxilinə salmaqla qonaq otağına aparıb yaşayış sahəsinə qanunsuz girdikdən sonra Vicat İsmayılov əli ilə S.Həməzəyevanın həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli olmayan zor tətbiq etməklə, yəni əli ilə onun baş nahiyəsinə vuraraq sol alın-təpə nahiyəsinin səthi yarası ilə müşayiət edilən və sağlamlığa zərər vurmadiği

üçün dərəcəsi təyin edilməyən xəsarət yetirərək sonuncudan qızıl-zinət əşyalarını və pul verməsini istəmişlər, S.Həməzəyeva də evində hər hansı bir qızıl-zinət və pulunun olmadığını bildirdikdə onun qaçıb haray salmaması üçün əllərini özləri ilə gətirdikləri iplə, ayaqlarını divanın üstündə olan baş yaylığı ilə, gözlərini və ağız nahiyəsini isə uşaq şalvarı ilə bağlayıb mənzilin yataq və qonaq otaqlarında axtarış aparmışlar, hər hansı bir pul və ya qızıl-zinət əşyaları tapa bilmədikləri üçün S.Həməzəyevanın əl çantasındakı pul kisəsindən 5 manat nağd pulu, qış gödəkçəsinin cibindən üzərində 3 manat dəyərində olan kartla birlikdə 25 manat dəyərində “Nokia” markalı mobil telefonunu, ümumilikdə isə 33 (otuz üç) manat dəyərində pul və qeyd edilən mobil telefondan ibarət əmlakını ələ keçirməklə soyğunçuluq edib hadisə yerindən qaçmışlar.

Həmin hökmə həmçinin İsmayılov Vicat Zaur oğlu və Qələndərov Tural Ramiz oğlu da məhkum edilmişlər.

Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 13 iyun 2016-cı il tarixli hökmü ilə birinci instansiya məhkəməsinin hökmündən dövlət ittihamçısı A.N.Mirkişiyev tərəfindən verilmiş apellyasiya protesti təmin edilmiş, İsmayılov Vicat Zaur oğlunun CM-nin 128, 177.2.1, 177.2.2, 177.2.3, 29,177.2.1, 29,177.2.2, 29,177.2.3, 180.2.1, 180.2.2, 180.2.3, 180.2.4-cü maddələri ilə, Qələndərov Tural Ramiz oğlunun CM-nin 177.2.1, 177.2.2, 177.2.3, 29,177.2.1, 29,177.2.2, 29,177.2.3, 180.2.1, 180.2.2, 180.2.3, 180.2.4-cü maddələri ilə və Rüstəmov Xəyaləddin Aslan oğlunun CM-nin 180.2.1, 180.2.3, 180.2.4-cü maddələri ilə məhkum edilməsinə dair Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 01 aprel 2016-cı il tarixli hökmü ləğv edilmiş, V.Z.İsmayılov CM-nin 128, 177.2.1, 177.2.2, 177.2.3, 29,177.2.1, 29,177.2.2, 29,177.2.3, 181.2.1, 181.2.2 və 181.2.3-cü maddələri ilə, T.R.Qələndərov CM-nin 177.2.1, 177.2.2, 177.2.3, 29,177.2.1, 29,177.2.2, 29,177.2.3, 181.2.1, 181.2.2 və 181.2.3-cü maddələri ilə və X.A.Rüstəmov

CM-nin 181.2.1 və 181.2.3-cü maddələri ilə təqsirli bilinərək X.A..Rüstəmov 8 (səkkiz) il müddətə, V.Z.İsmayılov cinayətlərin məcmusu üzrə qəti olaraq 10 (on) il 6 (altı) ay müddətə, T.R.Qələndərov isə cinayətlərin məcmusu üzrə qəti olaraq 10 (on) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuşlar.

Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyası birinci instansiya məhkəməsindən fərqli olaraq onu müəyyən etmişdir ki, Rüstəmov Xəyaləddin Aslan oğlu qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs təşkil edərək tamah niyyəti ilə özgənin əmlakını ələ keçirmək məqsədi ilə yaşayış sahəsinə qanunsuz olaraq girməklə hücum məruz qalmış zərərçəkmiş şəxsə həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli zorakılıq tətbiq edəcəyi hədəsi ilə basqın etməklə quldurluq etmişdir.

Belə ki, o, tamah niyyətilə Gəncə şəhəri Nizami, rayonu, Yeni Gəncə qəsəbəsi, ev 20, mənzil 26-da yaşayan Həməzəyeva Saidə Mirabdulla qızının əmlakını ələ keçirmək məqsədilə, tanışları İsmayılov Vicat Zaur oğlu və Qələndərov Tural Ramiz oğlu ilə qabaqcadan əlbir olub bir qrup şəxs halında öz aralarında edəcəkləri hərəkətləri əvvəlcədən planlaşdırıb rolları bölüşdürərək şəxsiyyətlərini gizlətmək məqsədi ilə, Vicat İsmayılov maska kimi istifadə etməklə idman papağına gözlük yeri açıb başına taxmaqla, o, gözlük yeri açılmış şərfi sifətinə dolamaqla, Tural Qələndərov isə başına idman papağı qoyub sifətini gödəkçəsi ilə örtərək, 13 yanvar 2015-ci il tarixdə, saat 08 radələrində Saidə Həməzəyevanın yaşadığı mənzilin qapısının yanına gələrək sonuncunun evdən çıxmasını gözləmişlər və işə getmək məqsədi ilə saat 08:10 dəqiqədə Saidə Həməzəyeva yaşadığı mənzildən çıxıb mənzilin giriş qapısını bağlayan zaman hücum məruz qalmış şəxs Saidə Həməzəyevanın üzərinə basqın edib səs salmaması üçün ağız nahiyəsini əli ilə tutub bağlayaraq birlikdə mənzilin daxilinə salmaqla qonaq otağına aparıb yaşayış sahəsinə qanunsuz girdikdən sonra Vicat İsmayılov əli ilə S.Həməzəyevanın baş nahiyəsinə vuraraq sonuncuya sol alın-təpə nahiyəsinin səthi yarası, sol göz, hər iki almacıq, burun və sağ yanaq nahiyələrinin sıyrıqları ilə müşayiət edilən sağlamlığa zərər vurmadiğı üçün dərəcəsi təyin edilməyən xəsarətlər yetirərək həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli zorakılıq tətbiq

edəcəyi hədəsi ilə S.Həməzəyevadan qızıl-zinət əşyalarını və pul verməsini tələb etmişlər, sonuncu evində hər hansı bir qızıl-zinət əşyasının və pulunun olmadığını bildirdikdə, Saidə Həməzəyevanın əllərini özləri ilə gətirdikləri iplə, ayaqlarını divanın üstündə olan baş yaylığı ilə, gözlərini və ağız nahiyəsini isə uşaq şalvarı ilə bağlayıb mənzilin yataq və qonaq otaqlarında axtarış aparmışlar, hər hansı bir pul və ya qızıl-zinət əşyaları tapa bilmədikləri üçün S.Həməzəyevanın əl çantasındakı pul kisəsindən 5 manat nağd pulu, qış gödəkçəsinin cibindən üzərində 3 manat dəyərində olan simkartla birlikdə 25 manat dəyərində "Nokia" markalı mobil telefonunu, ümumilikdə isə 33 (otuz üç) manat dəyərində pul və qeyd edilən mobil telefondan ibarət əmlakını ələ keçirməklə quldurluq edib hadisə yerindən qaçmışlar.

Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 13 iyun 2016-cı il tarixli hökmündən məhkum X.A.Rüstəmov və onun müdafiəçisi Axundov Rufat Murad oğlu birgə kassasiya şikayəti verərək həmin hökmün dəyişdirilməsini və X.A.Rüstəmovun əməllərinin CM-nin 181.2.1 və 181.2.3-cü maddələrindən CM-nin 180.2.1, 180.2.3, 180.2.4-cü maddələrinə tövsif edilməsi haqqında qərar qəbul edilməsini xahiş etmişlər.

Kassasiya şikayətinin müəllifləri həmin şikayəti onunla əsaslandırılmışlar ki, zərərçəkmiş şəxs Saidə Həməzəyevaya qarşı həyat və sağlamlıq üçün təhlükəli olmayan zor tətbiq edildiyi (dərəcəsi təyin edilməyən xəsarət yetirildiyi), həyat və sağlamlıq üçün təhlükəli zor tətbiq ediləcəyinə dair hədə işlədilmədiyi, yəni quldurluq deyil, soyğunçuluq cinayəti törədildiyi halda, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən sübutlar düzgün qiymətləndirilməyərək, Xəyaləddin Rüstəmovun əməli əsassız olaraq quldurluq kimi CM-nin 181.2.1 və 181.2.3-cü maddələri ilə tövsif olunmuşdur.

Məhkum X.A.Rüstəmov və müdafiəçi R.M.Axundov kassasiya şikayətində göstərilənləri Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CPM-nin) 416.0.2 və 416.0.15-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş halları yaradan pozuntular kimi qiymətləndirərək, həmin əsaslarla apellyasiya instansiyası məhkəməsinin

hökümünün dəyişdirilməsi və məhkumun əməllərinin CM-nin 180.2.1, 180.2.3, 180.2.4-cü maddələri ilə ixtisaslaşdırılması barədə qərar çıxarılması tələbini irəli sürmüşlər.

Kassasiya şikayətinin dəlillərinə cavab verərək Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası iş üzrə qəbul etdiyi yekun qərarında aşağıdakı qeyd etmişdir.

Cinayət məsuliyyətinin əsaslarından bəhs edən CM-nin 3-cü maddəsində təsbit olunmuşdur ki, yalnız bu Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) törədilməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.

CPM-nin 139-cu maddəsi bu normada təsbit olunmuş digər hallarla yanaşı cinayət hadisəsinin baş vermə faktının və hallarının, habelə cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməldə cinayətin əlamətlərinin sübutlara əsasən müəyyən edilməsini tələb edir.

Şəxsin əməlinə cinayət tərkibinin cəhətlərini təşkil edən zəruri əlamətlərin mövcud olub-olmaması barədə nəticəyə gəlmək üçün şəxsə istinad edilən əməlin Cinayət Məcəlləsinin Ümumi hissəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla Xüsusi hissəsinin müvafiq maddəsinin dispozisiyası ilə müqayisə edilməsi tələb olunur.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun “Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 244.1-ci maddəsinin şərh edilməsinə dair” 17 mart 2011-ci il tarixli qərarına görə, cinayətin tövsifi törədilən konkret cinayət əməlinin cəhətləri ilə cinayət hüquq normasının dispozisiyasında nəzərdə tutulan tərkib əlamətləri arasında uyğunluğu müəyyən etməklə, müvafiq prosessual sənəddə öz əksini tapan və cinayət-hüquqi nəticələrə səbəb olan əmələ verilən cinayət hüquqi qiymətdir.

Məhkum və onun müdafiəçisi hesab etmişlər ki, Xəyaləddin Rüstəmovun əməlinə şamil edilməli olan Cinayət Məcəlləsinin Xüsusi hissəsinin normaları qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən yaşayış sahəsinə girməklə və zərərçəkmiş şəxsin həyat və sağlamlığı üçün təhlükəli olmayan zor tətbiq etməklə törədilmiş soyğunçuluğu nəzərdə tutan CM-nin 180.2.1, 180.2.3, 180.2.4-cü maddələridir.

Kassasiya şikayətinin müəllifləri Xəyaləddin Rüstəmovun hərəkətlərində quldurluq deyil, soyğunçuluq cinayətinin tərkibinin olması barədə fikirlərini onunla əlaqələndirirlər ki, zərərçəkmiş şəxs Saidə Həmzəyevaya müstəsna olaraq dərəcəsi təyin edilməyən xəsarət yetirildiyi üçün ona həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli olmayan zor tətbiq edilmiş, eyni zamanda cinayətin iştirakçılardan heç biri zərərçəkmişin həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli zorakılıq tətbiq ediləcəyinə dair hədə işlətməmişlər.

Lakin, məhkum X.Rüstəmovun və onun müdafiəçisinin təqsirkarların cinayəti törədərkən zərərçəkmiş Saidə Həmzəyevanı həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli zorakılıq tətbiq ediləcəyi ilə hədələməmələrinə dair iddiaları işin həqiqi hallarına əsaslanmır.

Belə ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin müəyyən etdiyi faktiki hallardan görünür ki, mənzilində tək yaşayan və səhər vaxtı işə getmək üçün qapıdan çıxmaq istəyən 63 yaşlı zərərçəkmiş Saidə Həmzəyevanı qəfildən üç nəfər sifətlərini müxtəlif vasitələrlə gizlətməmiş şəxs zorakılıqla, o cümlədən başından yumruqla vurmaqla evinə salıb, əllərini, ayaqlarını, göz və ağız nahiyələrini müxtəlif əşyalarla bağlamış və ona qarşı pul, qızıl-ziynət əşyalarını vermək barədə tələb irəli sürmüşlər. Eyni zamanda təqsirkarlar özgə əmlakının ələ keçirilməsinə yönələn zorakı hərəkətlərini Vicat İsmayılovun sakit səsli S.Həmzəyevaya dediyi “səsini çıxartsan səni öldürəcəyik” hədəsi ilə müşayiət etdirmişlər.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi cinayətin törədilməsi şəraitini, hücum məruz qalanın və hücum edənlərin potensialını əks etdirən, nəticə etibarlı ilə zərərçəkmişin psixologiyə vəziyyətini və baş verənlərə subyektiv münasibətini aşkarlayan həmin halların fonunda cinayətkar qrupun üzvlərindən birinin işlətdiyi “səsini çıxartsan səni öldürəcəyik” ifadəsini S.Həmzəyeva tərəfindən real qəbul edilən, onun həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli zorakılığın tətbiq ediləcəyinə dair hədə əməlin CM-nin 181.2.1, 181.2.3-cü maddələri ilə tövsifini şərtləndirən xüsusat kimi qiymətləndirmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi Saidə Həmzəyevaya sağlamlığa zərər vurmayan (dərəcəsi təyin edilməyən) xəsarətin yetirilməsi faktını əməlin hüquqi tövsifi məsələsində

yeganə həlledici amil kimi qəbul etməməkdə də haqlı olmuşdur.

Çünki, gerçəkdən də cinayətin törədilməsi şəraiti, qapalı məkanda (mənzildə) hücum məruz qalmanın – müdafiə olunmaq, hücum edənlərin - hücumu davam və inkişaf etdirmək imkanları arasında olan kəskin fərq, sonuncuların zərərçəkmiş şəxsin əl-ayağını, ağzını, gözlərini bağlamaq və sair bu kimi onun müdafiə olunma imkanlarını məhdudlaşdıran hərəkətləri, o cümlədən cinayətkar qrupdan birinin “səsini çıxartsan səni öldürəcəyik” ifadəsini işlətməsi, ağlabatanlıqla zərərçəkmişdə hücumun dərəcəsi təyin edilməyən xəsarətlə məhdudlaşdığına dair əminlik üçün deyil, əksinə - inkişaf edib daha təhlükəli forma alacağına dair düşüncə və gözləntilər üçün əsas yaradırdı.

Apellyasiya məhkəməsinin qeyd olunan faktlara məhz bu cür qiymət verməsi cinayət-prosessual qanunun sübutlar və sübutetməyə dair normalarına, o cümlədən CPM-nin 143-146-cı maddələrinin müddəalarına uyğun olaraq araşdırılıb qiymətləndirilmiş sübutların məcmusuna (onların həqiqi məzmununa) əsaslanır (sübutlar apellyasiya instansiyası məhkəməsinin hökmündə ətraflı təsvir olunub şərh edildiyindən, kollegiya hazırkı qərarla sübutların yenidən təsvir və şərh edilməsinə zərurət görmür).

Apellyasiya məhkəməsinin qiymətləndirməsi CM-nin 181.1-ci maddəsinin dispoziyası ilə birlikdə götrülməklə CM-nin 181.2.1, 181.2.3-cü maddələrinin dispoziyaları ilə də uzlaşır.

Belə ki, CM-nin 181.1-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu quldurluq cinayətinin əsas tərkibi bu maddənin dispoziyasında “özgənin əmlakını ələ keçirmə məqsədi ilə hücum məruz qalmış şəxsin həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli zorakılıqla və ya belə zorakılıq tətbiq ediləcəyi hədəsi ilə bağlı olan basqın” kimi təsbit edilmiş, CM-nin 181.2.1 və 181.2.3-cü maddələri isə cinayəti ağırlaşdıran (tövşifedici)

əlamətlər kimi müvafiq olaraq cinayətin qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədilməsini, habelə yaşayış sahəsinə, bunaya, anbara və ya başqa saxlanc yerlərinə qanunsuz olaraq girməklə törədilməsini nəzərdə tutmuşlar.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi isə yuxarıda qeyd olunduğu kimi, onu müəyyən etmişdir ki, Xəyaləddin Rüstəmov özgə əmlakını ələ keçirmək məqsədi ilə qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxsin tərkibində, yaşayış sahəsinə qanunsuz olaraq girməklə hücum məruz qalmış zərərçəkmişin həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli zorakılıq tətbiq ediləcəyi hədəsi ilə basqın etmişdir.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası işin faktik hallarının müəyyən edilməsi, həmin hallara cinayət qanunu normasının tətbiqi (əməlin hüquqi tövsifi), Xəyaləddin Rüstəmovun CM-nin 181.2.1, 181.2.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş cinayəti törətməkdə təqsirli bilinməsi və cəzalandırılması üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin çıxardığı nəticələri şübhə altına almaq üçün heç bir əsas görmür.

Qeyd olunanlar məhkum Xəyaləddin Rüstəmovla münasibətdə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin hökmünün qanuni və əsaslı olduğunu, məhkəmə tərəfindən kassasiya şikayəti ilə ehtiva olunan CPM-nin 416.0.2 və 416.0.15-ci maddələrində təsbit olunmuş pozuntulara yol verilmədiyini göstərir.

Belə olan halda məhkəmə kollegiyası kassasiya şikayətinin təmin edilməməsinə dair dövlət ittihamçısının çıxışını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə hesab etmişdir ki, məhkum X.A.Rüstəmovun və onun müdafiəçisi R.M.Axundovun kassasiya şikayəti təmin edilməməli, Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının İsmayılov Vıcat Zaur oğlunun, Qələndərov Tural Ramiz oğlunun və Rüstəmov Xəyaləddin Aslan oğlunun barəsində olan 13 iyun 2016-cı il tarixli hökmü Rüstəmov Xəyaləddin Aslan oğluna aid hissədə dəyişdirilmədən saxlanılmalıdır.

Təqsirləndirilən şəxsin hökmdən verdiyi və ona bəraət verilməsi barədə tələb irəli sürdüyü apellyasiya şikayətinin dəlilləri apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən lazımcına yoxlanılmadığına və birinci instansiya məhkəməsinin sübutların tədqiqi məsələsində yol verdiyi pozuntular (araşdırmanın natamamlığı) aradan qaldırılmağına görə həmin məhkəmənin qərarı ləğv edilməklə iş yeni apellyasiya baxışına təyin edilmişdir.

Qazax Rayon Məhkəməsinin 11 may 2016-cı il tarixli hökmü ilə Mürşüdoğ Polad Rafikoviç Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə CM-nin) 204.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinib, cəzasını ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə 5 (beş) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir ona görə ki, o, Rusiya Federasiyasında istintaqa məlum olmayan mənbədən satış məqsədi ilə saxta xarici valyuta hesab edilən 5000-lik əsginaslarla 45.000 Rus rublunu əldə edib özü ilə dövlət sərhədini Gürcüstandan keçməklə 20 mart 2014-cü il tarixdə Azərbaycan Respublikasına gətirmiş, həmin gün saat 22 radələrində Qazax rayonunun 2-ci Şıxlı kəndinin ərazisində üstündə olan saxta Rus rublu əsginaslarını ABŞ dollarına dəyişmək üçün Qazax rayonunun 2-ci Şıxlı kənd sakını Məmmədov Hübət Sirac oğlu ilə razılaşaraq, sonuncuya rublun manata olan məzənnəsi ilə 972 manat təşkil edən xarici valyuta hesab edilən saxta 9 ədəd 5000-lik əsginaslarla 45.000 Rus rublunu satmışdır.

Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 27 iyul 2016-cı il tarixli qərarı ilə məhkum P.R.Mürşüdoğun apellyasiya şikayəti təmin edilməmiş, Qazax Rayon Məhkəməsinin 11 may 2016-cı il tarixli hökmü isə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Həmin qərardan P.R.Mürşüdoğun müdafiəçisi Novruzəliyev Rəşid Şərəf oğlu kassasiya şikayəti verərək qərarın ləğv edilməsini və hüquqlarını müdafiə etdiyi şəxsin haqqında olan cinayət işinin icraata xitam verilməsini xahiş etmişdir.

Müdafiəçi kassasiya şikayətini onunla əsaslandırılmışdır ki, 9 ədəd 5000-lik RF rublunun məhz Polad Mürşüdoğ tərəfindən Hübət Məmmədova verilməsi sübut edilmədiyi halda o, əsassız və qanunsuz olaraq CM-nin 204.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinib məhkum edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası müdafiəçinin kassasiya şikayətini Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya müraciəti kimi görərək müraciətlə əlaqədar Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 27 iyul 2016-cı il tarixli qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

P.R.Mürşüdoğun CM-nin 204.1-ci maddəsi ilə məhkum edilməsinə dair birinci instansiya məhkəməsinin hökmünə və onun dəyişdirilmədən saxlanılmasına dair apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarına baxdıqda, aydın olur ki, işin faktiki hallarının hökmdə təsvir edilmiş qaydada müəyyən edilməsinə əsas zərərçəkmiş Məmmədov Hübət Sirac oğlunun verdiyi ifadələri olmuşdur.

Belə ki, müstəsna olaraq Hübət Məmmədov göstərmişdir ki, Polad Mürşüdoğ 20 mart 2014-cü ildə saat 22 radələrində “Sınıq Köprü” gömrük məntəqəsində avtomobili ilə xaricdən Azərbaycan Respublikasına gəlməsi ilə əlaqədar gömrük orqanında depozitə qoymaq üçün gömrük əməkdaşının məsləhəti ilə 68.000 RF rublunu 1800 ABŞ dollarına dəyişmək üçün ona müraciət etmiş, lakin həmin 68.000 RF rublunun içərisində saxta 9 ədəd - hər biri 5000 rubl nominalında olan əsginası, cəmi 45.000 saxta RF rublunu ona satmışdır.

Hökmdə əksini tapmış Hübət Məmmədovun həmin ifadəsinə görə o, Polad Mürşüdoğdan aldığı RF rublu əsginaslarının bəzilərinin saxta olmasından şübhələnmiş və ertəsi gün (yəni 21 mart 2014-cü ildə) şübhəsini yoxlamaq üçün onları dostu Ceyhuna (Mustafayev Ceyhun Babək oğluna) göstərdikdə, sonuncu 9 ədəd hər biri 5000 RF rublu nominalında əsginasların saxta olduğunu təsdiq etmişdir. Bundan sonra başı qohumunun yas mərasiminə qarışdığı üçün müvafiq

orqanlara müraciət edə bilməmiş və yalnız 13 aprel 2014-cü ildə MTN-in Qzax Rayon Şöbəsinə müraciət edib 9 ədəd saxta əsginasları həmin orqana təqdim etmişdir.

Polad Mürşüdoğovun özü istər ibtidai istintaq, istərsə də məhkəmə baxışında Hübət Məmmədova 9 ədəd saxta 5000 RF rublu nominalında əsginasları vermədiyini, onun gömrük əməkdaşının məsləhəti ilə 1800 ABŞ dollarına dəyişmək üçün Hübət Məmmədova verdiyi 68.000 rublun bütünlüklə həqiqi əsginaslardan təşkil olunduğunu göstərmişdir.

Polad Mürşüdoğovun ifadələri cinayət işində olan onun müxtəlif orqanlara etdiyi çoxsaylı müraciətləri ilə birlikdə götürüldükdə, aydın olur ki, P.Mürşüdoğov Hübət Məmmədovun ona qarşı ifadə verərək onu törətmədiyini cinayətdə ittiham etməsini H.Məmmədovun gömrük məntəqəsində qanunsuz olaraq valyuta dəyişmə fəaliyyəti ilə məşğul olması, onun evində gömrük əməkdaşının kirayədə qalması, yəni gömrük əməkdaşlarından asılılığı, eyni zamanda 20 mart 2014-cü ildə “Sınıq Körpü” məntəqəsində gömrük rəsmiləşdirilməsini həyata keçirən gömrük əməkdaşı ilə özü arasında mübahisənin yaranması və bu səbədən həmin əməkdaşın öz imkanlardan ona qarşı süni ittihamın yaradılması üçün istifadə etməsi ilə izah etmişdir.

İbtidai istintaq zamanı gömrük məntəqəsinin, MTN-in Qzax Rayon Şöbəsinin əməkdaşlarının dindirilməsinə cəhd belə edilməmişdir.

Cinayət işi üzrə dindirilmiş yeganə şahid - Mustafayev Ceyhun Babək oğlunun ifadəsi isə hökmdə təfsilatı ilə əks etdirilməmiş, yalnız onun Hübət Məmmədovun ifadəsində göstərilən xüsusiyyətləri təsdiq etdiyi qeyd edilmişdir.

İşdə olan digər sübutlara – məhkəmə ekspertizasının rəyinə, maddi sübutlara (9 ədəd saxta əsginaslara), istintaq hərəkətinin protokollarına gəldikdə, onlar saxta pul əsginaslarının Hübət Məmmədova məhz Polad Mürşüdoğov tərəfindən verilməsi barədə məlumat vermirlər.

Şahid Mustafayev Ceyhun Babək oğlunun məhkəmə iclas protokolunda əksini tapmış ifadəsinə baxdıqda, birinci instansiya məhkəməsinin hökmündə onun Hübət Məmmədovun ifadəsini təsdiq etməsi barədə

qeydin düzgün olmadığı, onun ifadəsinin H.Məmmədovun verdiyi məlumatları təkzib edən məzmununda olması müəyyən edilir (hətta, Polad Mürşüdoğov apellyasiya məhkəməsi qarşısında hökmü mübahisələndirərkən Ceyhun Mustafayevin birinci instansiya məhkəməsində Hübət Məmmədovun özünü saxta pulları ona satmaqda ittiham etdiyini, lakin C.Mustafayevin ifadəsində göstərdiyi həmin xüsusatın protokolda əks etdirilmədiyini bildirmişdir).

Məhkəmə iclas protokoluna görə, Mustafayev Ceyhun Babək oğlu məhkəmədə deməmişdir ki, Hübət Məmmədov öz şübhələrini yoxlamaq üçün ona RF rublu əsginaslarını göstərmişdir. Həmçinin, Hübət Məmmədovun ifadəsinin əksinə olaraq, Ceyhun Mustafayev ifadəsində pullara baxdıqda, onlardan 9 ədəd 5000-lik RF rublu əsginaslarının saxta olmasını H.Məmmədova deməsini göstərməmişdir.

Ceyhun Mustafayevin məhkəmə iclas protokolunda qeyd edilmiş ifadəsinin məzmununa görə o, “Sınıq Körpü” gömrük məntəqəsinin qarşısında valyuta dəyişmə məntəqəsində işləmişdir. Məhkəmədə dindirildiyi tarixdən təxminən 2 il əvvəl Hübət Məmmədov ona telefonla zəng edib 55.000 RF rublunu dəyişmək istədiyini bildirmiş və dəyişdirmənin şərtləri barədə razılaşma əldə olunduqdan sonra onun yanına gəlib 11 ədəd - hər biri 5000 RF rublu nominalında, cəmi 55.000 RF rublunu ona satmış və bunun müqabilində ondan müvafiq məbləğdə pul alıb getmişdir. Hübət Məmmədovdan aldığı RF rublunu götürüb rayon mərkəzinə gəldikdə, özü həmin 11 ədəd hər biri 5000 RF rublu nominalında əsginasların – cəmi 55.000 RF rublunun saxta olduğunu müəyyən etmiş və Hübət Məmmədovu yanına çağıraraq həmin saxta valyutaları Hübət Məmmədova qaytarmış, H.Məmmədova özünün verdiyi pul vəsaitini isə geri almışdır.

Əslində, məhkəmə iclas protokoluna görə RF rublunu Ceyhun Mustafayevə həqiqi pul kimi satdığını Hübət Məmmədovun özü də ifadəsində göstərmiş, lakin hökmdə onun ifadəsi təhrif olunaraq, guya RF rublunu şübhələrini yoxlamaq məqsədilə Ceyhun Mustafayevə verməsi kimi əks etdirilmişdir.

Eyni zamanda, sərbəst ifadəsində Hübət Məmmədov 9 ədəd 5000-lik RF rublu

əsginaslarını, cəmi 45.000 saxta RF rublunu MTN-nin Qazax Şöbəsinin əməkdaşına təhvil verdiyini göstərsə də (hökmdə də onun 9 ədəd saxta əsginas barədə ifadə verdiyi qeyd edilərsə də), məhkəmə iclas protokoluna görə şahid Ceyhun Mustafayev dindirildikdən sonra Hümbət Məmmədov sualları cavablandırarkən Ceyhun Məmmədovun onun verdiyi 11 ədəd 5000 RF rublu nominalında olan cəmi 55.000 RF rublunu saxta olduğu üçün özünə qaytardığını və həmin 11 ədəd saxta əsginasların hamısını (55.000 saxta RF rublunu) 13 aprel 2014-cü ildə MTN-in Qazax Şöbəsinin Anar adlı əməkdaşına təhvil verdiyini göstərmişdir.

MTN-in Qazax Rayon Şöbəsində tərtib olunmuş 14 aprel 2014-cü il tarixli akta əsasən həmin gün Anar Əzizov adlı əməkdaş tərəfindən Hümbət Məmmədovdan cəmi 9 ədəd hər biri 5000 RF rublu nominalında olan pul əsginasları təhvil götürülmüşdür.

Saxta pul əsginaslarının sayı ilə bağlı ziddiyyətləri daha da artıran hal kimi o da qeyd olunmalıdır ki, Polad Mürşudovun özünün ifadəsinə görə onun Hümbət Məmmədova verdiyi 68.000 RF rublunun içərisində cəmi 3 ədəd 5000 rubl nominalında əsginas olmuşdur.

Hökmdən görünür ki, məhkəmə Hümbət Məmmədovun pulun saxtılığını aşkar etdikdən (21 mart 2014-cü il tarixindən) 23 gün sonra – 13 aprel 2014-cü ildə dövlət orqanına bu barədə müraciət etməsinin səbəbi kimi qohumunun vəfat etməsini göstərməsi ilə qane olmuş və bu zaman ibtidai istintaqda bununla bağlı araşdırmanın nəticə vermədiyini, yəni qeyd olunan dövrdə Hümbət Məmmədovun qohumunun vəfat etməsinin müəyyən olunmadığını nəzərdən qaçırılmışdır.

Belə ki, Hümbət Məmmədov sözügedən xüsusat barəsində məhkəmədə səsləndirdiyi qeri-müəyyən məlumatdan fərqli olaraq, ibtidai istintaq zamanı zərərçəkmiş şəxs qismində verdiyi 18 iyul 2014-cü il tarixli ifadəsində vəfat edən bacısının qızının yasına başı qarışdığı üçün saxta pul barədə vaxtında dövlət orqanlarına məlumat vermədiyini göstərmişdir.

Bununla əlaqədar müstəntiqin ədə etdiyi yeganə sənəd isə Qazax Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının İkinci Şıxlı İnzibati Ərazi Dairəsi üzrə nümayəndəsinin 01 mart 2016-cı il tarixli 11-21/514 sayılı arayışdır ki, həmin arayışda da

Məmmədova Samirə Sirac qızı adında şəxsin 2014-cü ildə deyil, 22 mart 2012-ci ildə vəfat etməsi qeyd olunmuşdur.

İşdə olan, zərərçəkmiş şəxsin verdiyi məlumatların həqiqiliyinə şübhə salan bu ziddiyyətlər, ibtidai istinaq orqanının təqdim etdiyi sübutlar bazasının bəsitliyi, o cümlədən müstəntiqin təqsirləndirilən şəxsin dəlillərini, xüsusilə də gömrük əməkdaşı ilə mübahisə etməsi səbəbindən süni sübutların yaradılması barədə iddiasını araşdırmaqdan imtina etməsi Polad Mürşudova qarşı irəli sürülmüş ittihamın və bu ittihamın əsasına qoyulmuş zərərçəkmiş Hümbət Məmmədovun ifadəsinin, müdafiə tərəfinin gətirdiyi dəlillərin məhkəmə baxışında dərinədən yoxlanılmasını, işin əhəmiyyət kəsb edən hallarının tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırılmasını tələb etsə də, məhkəmə CPM-nin 8-ci maddəsinin, həmin Məcəllənin 28, 32, 33-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş cinayət-mühakimə icraatının prinsiplərinin ziddinə olaraq, bu vəzifələrini lazımınca yerinə yetirməmiş, P.Mürşudovun İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Haqqında Konvensiyanın 6-cı maddəsində təsbit olunmuş ədalətli məhkəmə araşdırmasına olan hüququnu təmin etməmişdir.

Apellyasiya məhkəməsində isə Polad Mürşudovun ona bəraət verilməsi barədə tələbin irəli sürüldüyü apellyasiya şikayətinə məhkəmə istintaqı aparılmadan baxıldığından, P.Mürşudovun dəlilləri lazımınca yoxlanılmamış, birinci instansiya məhkəməsinin sübutların tədqiqi məsələsində yol verdiyi pozuntu (araşdırmanın natamamlığı) aradan qaldırılmamışdır.

CPM-nin 419.11-ci maddəsinə görə kassasiya instansiyası məhkəməsi birinci və apellyasiya instansiyası məhkəməsində məhkəmə baxışının predmeti olmayan faktları müəyyən edə və ya onları sübuta yetirilmiş hesab edə bilməz.

Bu normanın mənasına görə, kassasiya məhkəməsi kassasiya müraciətlərinə baxarkən bilavasitə özü sübutları təhlil etməklə işin faktiki hallarını müəyyən etməyə haqlı deyil. Həmin halların müəyyən edilməsi qanunla birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin səlahiyyətlərinə aid edilmişdir. Kassasiya instansiyası məhkəməsi isə müvafiq kassasiya müracəti olduqda birinci və

apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən müəyyən edilmiş faktiki hallara cinayət qanunu normalarının tətbiqini və həmin halların müəyyən edilməsi, ümumiyyətlə cinayət prosesinin həyata keçirilməsi zamanı cinayət-prosessual qanunun tələblərinə əməl olunub-olunmadığını yoxlaya bilər.

Başqa sözlə, kassasiya instansiyası məhkəməsinin hüquqi məsələlər üzrə nəticələrə gəlməsi üçün maddi əsas rolunda onun özünün işin faktiki hallarına dair qənaəti, sübutların qiymətləndirilməsinə dair mülahizələri deyil, birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin sübutların qiymətləndirilməsi və faktlar barədə qənaətləri çıxış etməlidir.

Bu səbəbdən, birinci instansiya məhkəməsinin sübutların qiymətləndirilməsi, faktların müəyyən edilməsi üzrə nəticələrini mübahisələndirən dəlillərlə məhkum edilmiş şəxslərə bəraətin verilməsi haqqında tələblər əsaslandırıldıqda, həmin dəlillərin apellyasiya instansiyası məhkəməsində lazımınca yoxlanılması kassasiya instansiyası məhkəməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Çünki, özü bilavasitə sübutları tədqiq edib faktları müəyyən etmək səlahiyyətində olmayan kassasiya instansiyası məhkəməsi yalnız bu məsələlər apellyasiya instansiyası məhkəməsində tam, hərtərəfli və obyektiv yoxlanıldıqda, onların (həqiqiliyi şübhə

doğurmayan faktların) üzərində öz mülahizə və nəticələrini qura bilər.

Apellyasiya məhkəməsində aparılmış araşdırmanın həmin meyarlara cavab verməməsi kassasiya instansiyası məhkəməsinin sübutmənin, faktların mübahisələndirildiyi və belə dəlillərlə məhkəmə qərarlarının ləğv edilməsi haqqında tələblərin irəli sürüldüyü kassasiya müraciətləri üzrə nəticələrə gəlməsi üçün ciddi maneə yaradır.

Apellyasiya məhkəməsində aparılmış araşdırmanın keyfiyyətli və onun nəticələrinin inandırıcı olması üçün isə belə araşdırma zamanı sübutların bilavasitə tədqiq edilməsi və faktların bir daha araşdırılması tələb olunur ki, bunu da məhkəmə istintaqı aparmadan həyata keçirmək mümkün deyil.

Buna görə, məhkəmə kollegiyası belə nəticəyə gəlmişdir ki, Polad Mürşüdoğunun müdafiəçisinin kassasiya şikayəti qismən əsaslı hesab edilməli, onun dəlillərinin, zərərçəkmiş şəxsin verdiyi məlumatların tam, hərtərəfli və obyektiv yoxlanılması, ziddiyyətlərin araşdırılması üçün CPM-nin 416.0.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsasla (birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrində sübutlar CPM-nin 143-146-cı maddələrinin tələblərinə müvafiq surətdə tədqiq edilmədiyinə görə) mübahisələndirilən qərar ləğv edilməli, apellyasiya şikayəti üzrə məhkəmə baxışı təkrarən keçirilməlidir.

Müzəffər Ağazadə,
Azərbaycan Respublikasının
Əməkdar Hüquqşünası

Sanksiyalarda uyğunsuzluqlar.

Cinayət törətmiş şəxslərin cəzalandırılması dedikdə şübhəsiz ki, yalnız məhkəmə hökmü əsasında təqsirli şəxsin barəsində qanunda nəzərdə tutulan məcburiyyət tədbirlərinin tətbiq olunması başa düşülür. Belə şəxslərə cəza təyin edilərkən isə törədilmiş əməlin xarakterinə, ictimai təhlükəlik dərəcəsinə, cinayətlərin təsnifatına (böyük ictimai təhlükə törətməyən, az ağır, ağır və xüsusilə ağır) görə hansı növə aid edilməsi ilə yanaşı, onun qəsdən və ya ehtiyatsızlıqdan törədilməsi, hansı mərhələdə (cinayətə hazırlıq, cinayət etməyə cəhd) yekunlaşması, törədilmə üsulu, təqsirkarın niyyəti, hadisənin baş verməsinin səbəb və şəraiti, qrup halında törədilən cinayət hadisələri zamanı, fərdin bu hadisədə iştirak dərəcəsi, şəxsiyyətini xarakterizə edən konkret hallar, habelə cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulan cəzanı yüngülləşdirən və ya ağırlaşdıran amillər nəzərə alınır.

Cinayət qanunvericiliyinə görə cinayət törətmiş şəxs barəsində tənbeh tədbiri kimi nəzərdə tutulan cəza təqsirli şəxsə Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi (CM) ilə müəyyən edilən məhdudiyətlər yaradılmasından ibarətdir. CM-nin 41-ci maddəsinə görə isə cəza sosial ədalətin bərpası, məhkumun islah edilməsi və həm məhkumlar, həm də başqa şəxslər tərəfindən yeni cinayətlərin törədilməsinin qarşısını almaq məqsədi ilə tətbiq olunur.

İctimai təhlükəli əməllərin dairəsi, cəzanın növləri və həddi, tətbiqi üsulu və bu kimi məsələlər ölkənin ali qanunverici orqanı tərəfindən qəbul edilən cinayət qanunu normaları ilə nizama salınır. Həmin normalarda törədilən əməlin dövlət, onun vətəndaşları, mövcud ictimai münasibətlər və ekologiya üçün nə dərəcədə təhlükəli olmasından asılı olaraq müəyyən edilən sanksiyalarda dövlətin iradəsi öz əksini tapır. Belə normalar yaradılarkən isə CM-nin Ümumi Hissəsində təsbit olunmuş qanunçuluq və ədalətlik prinsipləri əsas götürülür. Azərbaycan Respublikasının cinayət qanunu hesab edilən Cinayət Məcəlləsi yaradılarkən da məhz yuxarıda sadalanan prinsiplər əsas götürülmüşdür. Yəni əməlin təhlükəlilik dərəcəsinə, törədilmə üsulu və nəticəsindən asılı olaraq CM-nin Xüsusi Hissəsinin maddələrində konkret cinayət hadisələri üçün cəza növləri və onların hədləri müəyyən edilir.

Lakin istintaq və məhkəmə təcrübəsi göstərir ki, cinayət qanunvericiliyində bir sıra hallarda fikrimizcə cinayətin ictimai-təhlükəlilik dərəcəsinə, ədalətlik prinsipinə uyğun olmayan cəzalar müəyyən edilməsi halları da mövcuddur. Yəni bəzi maddələrin sanksiyaları CM-nin 5 və 8-ci maddələri ilə müəyyən edilən qanunçuluq və ədalətlik prinsipləri ilə uzlaşmır. Belə nəticənin həqiqət olduğuna əmin olmaq üçün müvafiq oxşar cinayətlərə görə məsuliyyət nəzərdə tutulan bir sıra normalara müqayisəli şəkildə diqqət yetirmək kifayətdir. Şübhəsiz ki, bu yazıda CM-nin Xüsusi Hissəsinin bütün normalarından deyil, yalnız xüsusi hüquq normaları və bir sıra oxşar cinayətlər üçün nəzərdə tutulan cəzaların müqayisəli tədqiqindən danışılacaqdır.

Hər şeydən əvvəl xatırlamaq yerinə düşər ki cinayət hüququ nəzəriyyəsində ümumi hüquq norması və xüsusi hüquq norması kimi iki fərqli anlayış vardır. Ümumi hüquq normaları bütün əhali təbəqəsinə aid edildiyi halda, xüsusi hüquq normaları zərərçəkmiş qismində keçən şəxslərin xidməti vəzifəsi və ictimai borcu ilə əlaqədar onlara qarşı törədilən cinayət əməllərlə bağlıdır. CM-nin 17.4-cü maddəsinin mənasına görə əgər cinayət hadisəsi CM-nin Xüsusi Hissəsinin həm ümumi, həm də xüsusi normaları ilə nəzərdə tutulduqda cinayət hadisəsi üçün məsuliyyət xüsusi normalarla yaranır. Bu isə o deməkdir ki, xüsusi hüquq normasında ümumi hüquq norması ilə müqayisədə daha ağır məsuliyyət nəzərdə tutulmalıdır. (Konkret növ cəzalar üçün qanunda müəyyən edilən hədlər daxilində)

Qeyd etdiyimiz kimi, cinayət qanununun bir sıra maddələrinin sanksiyalarında bəzən bu tələblərə əməl olunmur. Bunu aşağıdakı misallardan da görmək mümkündür.

CM-nin qəsdən adam öldürmədən bəhs edən 120-ci maddəsində belə cinayətlər üçün 9 ildən 14 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulur. Həmin növ cinayət hadisəsinin ağırlaşdırıcı tövsifedici hallarında isə (cəmi 12 hal) təqsirləndirilən şəxs CM-nin 120.2-ci maddəsi ilə daha ağır cəzaya, yəni 14 ildən 20 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə, yaxud ömürlük azadlıqdan məhrum etmə cəzalarına məhkum edilə bilər. Maddədəki 12 növ ağırlaşdırıcı tövsifedici əlamətlərdən biri də zərərçəkmiş şəxsin xidməti vəzifəsini və ya ictimai borcunu yerinə yetirməsi ilə əlaqədar onun özünü və ya yaxın qohumlarını öldürməkdən ibarətdir. Deməli, xidməti vəzifəsini və ya ictimai borcunu yerinə yetirməsi ilə əlaqədar zərərçəkmişin özünün və ya yaxın qohumunun öldürülməsi daha ağır məsuliyyətə səbəb olur. Qanunda belə norma müəyyən edilməsi başa düşüləndir və çətin ki, hər hansı səbəbdən bu norma mübahisələndirilə bilsin.

Cinayət qanununda insanların həyatdan qəsdən məhrum edilməsi üstündə məsuliyyətdən bəhs edən başqa normalar da vardır. Məsələn, CM-nin 277-ci maddəsi dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına, 287-ci maddə isə ədalət mühakiməsini və ya ibtidai istintaqı həyata keçirən şəxsin həyatına qəsd etmə üstündə məsuliyyətdən bəhs edir. Belə normalar hüquqi ədəbiyyatda CM-nin 120.2-ci maddəsinə münasibətdə xüsusi hüquq normaları adlandırılır.

Məsələn, CM-nin 277-ci maddəsinə görə dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin xidməti və ya siyasi fəaliyyətinə son qoymaq və ya bu fəaliyyətə görə qıyas almaq məqsədi ilə onun həyatına sui-qəsd edilməsi (burada əslində sui-qəsd əvəzinə “qəsd” yazılmalı idi) 14 ildən 20 ilədək azadlıqdan məhrum etmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır. Xüsusilə ağır cinayətlər sırasına aid edilən belə əməllərə görə də qanunda sərt cəzalar nəzərdə tutulması anlaşılındır. Anlaşılmaz ondadır ki, xüsusilə ağır cinayətlər sırasına aid edilən və CM-nin 120.2-ci maddəsinə münasibətdə xüsusi norma hesab edilən 287-ci maddənin (ədalət mühakiməsi və ya ibtidai istintaqı həyata keçirən şəxsin həyatına qəsd etmə) sanksiyasında bu prinsip gözlənməmişdir.

Həmin maddəyə görə işin və ya müvafiq materialların məhkəmədə baxılması və ya ibtidai istintaq aparılması, yaxud hökmün və ya digər məhkəmə qərarlarının icrası ilə əlaqədar qanuni fəaliyyətlərinə mane olma və ya belə fəaliyyətdən qıyas almaq məqsədilə hakim, habelə prokurorun, müstəntiqin, təhqiqatçının, müdafiəçinin, ekspertin, icra məmurunun, eləcə də onların yaxın qohumlarının həyatına qəsd etmə 14 ildən 20 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Göründüyü kimi CM-nin 120.2.3-cü maddəsinə münasibətdə CM-nin 287-ci maddəsi xüsusi norma olmasına, yəni daha ağır cinayət hesab edilməsinə baxmayaraq bu maddənin sanksiyası ilə daha yüngül cəza nəzərdə tutulmaqla cəza müəyyən etmənin cinayət qanununun digər normaları ilə müəyyən edilən qaydalarından kənara çıxma halı baş vermişdir.

Haqqında söhbət gedən maddələrin sanksiyalarında belə uyğunsuzluqlar olmasının səbəbini izah etmək çətinidir. Aydın deyildir ki, hakimlərin, prokurorların, ... və ya onların ailə üzvlərinin həyatlarına qəsd edilməsi hadisəsinə CM-nin 120.2-ci maddəsi səviyyəsində belə məsuliyyəti ağırlaşdırıcı əlamət "statusu" verilməyəcəkdir, belə əməllər üçün xüsusi hüquqi norma müəyyən edilməsi hansı zərurdən irəli gəlmişdir? Qanunverici bir tərəfdən bu kateqoriyalı işçilərin xidməti vəzifələrin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar onların özü və ya yaxın qohumlarının qətlə yetirilməsi halları üçün xüsusi norma müəyyən etməklə bu şəxslərin həyatlarını dəyərləndirdiyini qabartsa da, belə əməllər üçün adekvat cəza müəyyən etməmişdir.

Biz xüsusilə ağır cinayətlər üçün bütün hallarda alternativ cəza kimi ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza müəyyən edilməsinin tərəfdarı deyilik. Sadəcə bəhs etdiyimiz maddələrin sanksiyalarında açıq-aşkar məntiqsizliyə yol verildiyini nəzərə çatdırmağı vacib bilirik.

2. CM-nin 126.2 və 330-cu maddələrinin sanksiyaları müqayisə edilərkən də eyni xarakterli anlaşılmaqla rastlaşmalı oluruq. Belə ki, qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurmada bəhs edən 126.2-ci maddənin dispoziyasında nəzərdə tutulan 5 növ ağırlaşdırıcı tövsifedici əlamətdən biri də sağlamlığa ağır zərər vurma cinayətinin zərərçəkmiş şəxsin xidməti vəzifəsini və ya ictimai borcunu yerinə yetirməsi ilə əlaqədar onun özü və yaxın qohumu barəsində törədilməsidir. Sağlamlığa ağır

zərər vurma cinayətinin sadə formasından fərqli olaraq belə hallarda təqsirkarı 6 ildən 11 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası gözləyir.

Cinayət Məcəlləsinin Hərbi xidmət əleyhinə cinayətlər fəsilindəki (XXXV fəsil) rəisə qarşı zorakı hərəkətlər törətmək üstündə məsuliyyət müəyyən edən CM-nin 330-cu maddəsi 126.2.3-cü maddəyə münasibətdə xüsusi norma rolunu oynayır. Ümumi qəbul olunmuş qaydalarla konkret əməllərə görə qanunda xüsusi norma müəyyən edildiyi hallarda belə əməllər üçün daha ciddi cəza nəzərdə tutulmalı idi. Lakin CM-nin 330-cu maddəsinə görə rəisin hərbi xidmət üzrə öz vəzifəsini yerinə yetirməsi ilə əlaqədar onun sağlamlığına ağır zərər vurma halları təqsirkar üçün yalnız 3 ildən 5 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə nəticələnmə bilər. Göründüyü kimi Qanunda hərbi qulluqçu olmayan vəzifəli şəxslərlə müqayisədə rəis heyətindən olan hərbi qulluqçunun sağlamlığına hərbi xidmət üzrə vəzifəsini yerinə yetirməsi ilə əlaqədar ağır zərər vurulması təqsirkara sərtlik etibarilə azı iki dəfə yüngül cəza verilməsinə nəzərdə tutulmuşdur.

Məsələn, adi halda zərərçəkmiş şəxsin xidməti vəzifəsini və ya ictimai borcunu yerinə yetirməsi ilə əlaqədar ona sifətin silinməz dərəcədə eybəcərləşdirilməsində ifadə olunan ağır zərər vurulması üstündə 6 ildən 11 ilədək müddətdə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulduğu halda, eyni əməlin rəis heyətindən olan hərbi qulluqçu barəsində, onun vəzifəsinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar törədilməsi üstündə yalnız 3 ildən 5 ilədək müddətdə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulur.

Cinayət Məcəlləsinin həyat və sağlamlıq, ictimai təhlükəsizlik, hərbi xidmət əleyhinə cinayətlərə görə nəzərdə tutulan cəzalar müqayisə edilərkən belə nəticəyə gəlmək olar ki, CM-nin 126.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan əməl üçün nisbətən ağır, faktiki olaraq eyni nəticəli əməl üçün 330-cu maddəsində isə nisbətən yüngül cəza müəyyən edilmişdir. Bu maddələrin sanksiyalarında nəzərdə tutulan cəzaların törədilən əməllərin ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə uyğunlaşdırılmasına ehtiyac vardır.

3. Adam oğurluğu cinayətləri üstündə məsuliyyətdən həbs edən CM-nin 144-cü maddəsində belə əməllərin yetkinlik yaşına çatmayan barəsində törədilməsi hallarında 10 ildən 15 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulmuşdur. Həmin maddənin "Qeyd" hissəsində göstərilir ki, oğurlanmış adamı azad edən şəxs əməllərində başqa cinayətin tərkibi olmadıqda cinayət məsuliyyətindən azad olunur.

Bu maddə ilə uzaqdan-uzağa da olsa müəyyən dərəcədə oxşarlığı olan CM-nin 149.3-cü maddəsində 14 yaşına çatmayan şəxsi zorlamaq üstündə də 10 ildən 15 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulur.

Məlum olduğu kimi hazırkı cinayət qanunvericiliyində qadını evlənmək məqsədilə oğurlama hadisəsi də adam oğurluğu kimi qiymətləndirilir və belə əməllər CM-nin 144-cü maddəsi ilə məsuliyyət yaradır. Təsəvvür edək ki, 17 yaşlı qız evlənmək məqsədilə oğurlansa da polisin gördüyü tədbirlər nəticəsində yeri müəyyən edilərək ailəsinə qaytarılmışdır. Hadisə hər hansı ağır nəticəyə səbəb olmamışdır. Başqa bir halda isə adam oğurluğu hadisəsi olmadan 15 yaşlı qız barəsində zorlama hadisəsi törədilmişdir. Mövcud qanunvericiliyə görə CM-nin 144.3 və 149.3-cü maddələri ilə tövsif edilməli olan hər iki hadisə üçün şərtlilik etibarilə eyni - 10 ildən 15 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulur.

Halbuki, bəhs edilən əməllərin xarakteri, ictimai-təhlükəsizlik dərəcəsi, nəticəsinin ağırlığı, xalqın mentaliteti baxımından zorlama hadisəsi, ağır nəticəyə səbəb olmayan adam oğurluğu cinayəti ilə müqayisədə daha ağır cinayət kimi qəbul olunur. Deməli, adı çəkilən cinayət hadisələri törədilməsi üstündə məsuliyyətin fərqləndirilməsinə ehtiyac vardır. Bizim fikrimizcə az yaşlıların zorlanması üstündə məsuliyyət sərtləşdirilməlidir.

Əslində yuxarıda toxunduğumuz misallarda ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə görə fərqli əməllər üçün eyni sanksiyalar müəyyən edilməsi el arasında "qız qaçırma", əvvəlki qanunvericilikdə isə "qadını evlənmək məqsədilə oğurlama" adlandırılan hadisələrin də adam oğurluğu kimi qiymətləndirilməsinin nəticəsidir. Əvvəlki qanunvericilikdə qadının evlənmək məqsədilə oğurlanması üstündə ayrıca cinayət tərkibi müəyyən edilmişdi və bu əməl əvvəlki CM-nin 129-cu maddəsi ilə ən çoxu 5 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə nəticələnmə bilərdi.

Bu yazının müəllifinin fikrincə qadının evlənmək məqsədilə oğurlanması hadisəsi CM-nin 144-cü maddəsi ilə müəyyən edilən adam oğurluğu cinayətindən fərqləndirilməli və birinci hal üçün müstəqil norma müəyyən edilməlidir. Çünki, adam oğurluğu və qadını evlənmə məqsədilə oğurlama cinayətləri törədilmə üsuluna görə zahirən bir-birinə oxşasa da, motiv etibarilə ciddi surətdə fərqli əməllərdir. Belə ki, adam oğurluğu cinayəti tamah, qisas alma və bu kimi alçaq niyyətlərlə törədildiyi halda, qadının evlənmə məqsədilə oğurlanması ailə həyatı qurmaq məqsədilə həyata keçirilir. Elə bu səbəbdən də, adı çəkilən əməllərin bir çətir altında birləşdirilməsini düzgün hesab etmək olmaz.

Qadını evlənmək məqsədilə oğurlamaqdan ibarət cinayət hadisəsinin adam oğurluğu kimi CM-nin 144-cü maddəsi ilə tövsif edilməsi təqsirkarın törətdiyi əməlin ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə uyğun olmayan cəzaya məruz qalmasına gətirib çıxarır. Bu fikrin təsdiqi üçün məhkəmə təcrübəsindən aşağıdakı misalı çəkmək yerinə düşə bilər.

Təxminən 2008-ci ildə Bakının rayonlarından birində cavan oğlan sevdiyi qızı qaçırmayı istəyir və dostlarından birinə müraciət edərək bu məsələdə ona yardım etməsini xahiş edir. Köməkləşib qızı avtomasına otuzdurduqdan sonra oradan uzaqlaşmaq istəyirlər. Lakin, avtomaşın nasaz olduğundan oradan cəmi 30-40 metr aralanmamış çökəkliyə düşdüyü zaman mühərrik işlək vəziyyətdən çıxır. Elə oradaca oğurlanmış qız avtomaşından düşərək evlərinə sarı qaçmış, digər iki nəfər isə hadisə yerindən yayınmışlar. Sonradan dostuna kömək edən oğlan həbs ediləcəyindən qorxaraq Rusiya Federasiyasına daimi yaşamaq üçün köçmüş, hadisənin təşəbbüsçüsü olan şəxs isə adam oğurluğu üstündə CM-nin 144.2-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulan ən aşağı cəzaya, yəni 8 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, zərərçəkmişin yetkinlik yaşına çatmaması hallarında belə cinayətlər üçün nəzərdə tutulan azadlıqdan məhrum etmə cəzasının ən aşağı həddi 10 ildir (CM-nin 144.3-cü maddəsi).

Cinayət hüquq normaları ilə yaxından tanış olmayan vətəndaşlar bir çox hallarda onların fikrincə elə də ağır nəticəyə səbəb olmayan belə əməllərə görə təqsirkarlara həddindən artıq ağır cəza verilməsini məhkəmələrə irad tutur, onları qəddarlıqda günahlandırır. Belə hallarda hər dəfə cinayət hüquq normalarını onlara izah etmək lazım gəlir.

Belə işlər üzrə məsələnin daha bir cəhəti diqqəti cəlb edir. Qeyd olunduğu kimi adam oğurluğu cinayətlərindən bəhs edən CM-nin 144-cü maddəsinin "Qeyd" hissəsinə görə təqsirkarın oğurlanmış adamı könüllü olaraq azad etməsi cinayət məsuliyyətini istisna edən haldır. Bu norma qadının evlənmə məqsədilə oğurlanması hallarına da aiddir. Lakin istintaq -məhkəmə təcrübəsi göstərir ki, bu norma bir çox hallarda problemlərə gətirib çıxarır. Belə ki, təqsirkarın evlənmə məqsədilə oğurladığı qadını bir neçə gündən sonra könüllü də olsa azad etməsi və bu səbəbdən cinayət məsuliyyətindən kənar qalması qadının yaxın qohumlarını təmin etmir. Təqsirli şəxsin hərəkətini özləri barəsində ağır təhqir kimi qəbul edən zərərçəkmiş tərəf belə qərarla razılaşmır və qarşı tərəfdən qisas almaq üçün yollar axtarır. Belə bir situasiyanın yaranması isə arzuolunmaz hadisələrə gətirib çıxara bilər.

Fikrimizcə qüsurlu adət olsa belə qadını evlənmək məqsədilə oğurlamaq kimi adətlərin xalqın əsrlərlə davam edən adət və ənənələrindən irəli gəldiyini nəzərə alaraq belə əməllər üçün müstəqil cinayət tərkibi müəyyən edilməlidir.

4. Terrorçuluq barədə bilə-bilə yalan məlumat vermə üstündə məsuliyyətdən bəhs edən CM-nin 216-cı maddəsində də göstərilir ki, insanların həlak olmasına, əhəmiyyətli əmlak ziyanının vurulmasına və ya ictimai təhlükəli nəticələrin baş verməsinə səbəb ola biləcək hazırlanan partlayış, yanğın və başqa hərəkətlər barəsində bilə-bilə yalan məlumatlar vermək 5 ildən 8 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə cəzalandırılır.

İndi də bu əmələ bənzər əməlin, daha doğrusu terrorçuluğa açıq çağırışlardan bəhs edən CM-nin 214.2-ci maddəsinin məzmununa diqqət yetirək. Bu maddədə qeyd edilir ki, CM-nin 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 214 (terrorçuluq), 215 (adamları girov götürmə), 219 (hava və ya su nəqliyyatı gəmisini, yaxud dəmir yolu qatarını qaçırmayı), 219.1 (dəniz quldurluğu), 226 (radioaktiv materiallarla qanunsuz davranma), 227 (radioaktiv materialları talama və ya hədə qorxu ilə tələb etmə), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai

xadimin həyatına sui-qəsd etmə), 279 (qanunvericilikdə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və ya qrupları yaratma) və 282-ci (təxribat) maddələrində nəzərdə tutulmuş əməllərin törədilməsinə açıq çağırışlar etmə, habelə bu cür məzmunlu materiallar yayma 5 ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırılır.

CM-nin 214-2 və 216-cı maddələri ilə məsuliyyət nəzərdə tutan əməllər müqayisə edilərkən hüquqşünas olmayan şəxs də belə nəticəyə gələcək ki, 214-2-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulan əməl daha təhlükəli əməllərdir və deməli, daha ağır məsuliyyətə səbəb olmalıdır. Çünki, terrorçuluğa, təyyarə qaçırmağa, radioaktiv metalları talamağa, dövlət xadimlərini öldürməyə, silahlı birləşmələr yaratmağa və bu kimi əməllər törətməyə yönələn çağırışlar nisbətən uzun dövr üçün nəzərdə tutulur və çağırışlar ağır nəticələrə gətirib çıxara bilər, CM-nin 216-cı maddəsi ilə tutulan əməl isə terrorçuluq, partlayış, yanğın törədiləcəyi barədə həqiqətə uyğun olmayan məlumat verilməsindən bəhs etsə də, bu məlumatlar açıq-aşkar yalan olduğu üçün heç bir halda ağır nəticələrə səbəb ola bilməz. Belə əməllər yalnız müəyyən əhali qrupunun nisbətən qısa müddət ərzində gərginlik keçirməsi, adamların bu müddətdə başqa yerə köçürülməsi və bu kimi səbəblərə görə maddi vəsait sərfi ilə əlaqədar olduğundan ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə görə terrorçuluğa açıq çağırışlar kimi əməllərdən xeyli dərəcədə yüngül əməllərdir.

Yeri gəlmişkən, qeyd etmək lazımdır ki, terrorçuluq barədə bilə-bilə yalan məlumat verməyə görə RF Cinayət Məcəlləsində cərimə, islah işi, 6 aya qədər həbs və ya 3 ilə qədər azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulur. Belə əməllərin əsasən şagirdlər, tələbələr, romantika həvəskarları tərəfindən törədildiyini də nəzərə alsaq, CM-nin 216-cı maddəsi ilə nəzərdə tutulan cinayət əməlləri üstündə 8 ilədək azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulmasını cəza təyin etmənin CM-nin 41-ci maddəsinin məqsədlərinə uyğun hesab etmək olmaz.

Hesab edirik ki, CM-nin 216-cı maddəsində nəzərdə tutulan əməllər üstündə cəzanın yumuşaldılmasına ehtiyac vardır.

Nurit Grenger,
*Yazıcı və
jurnalist xanım*

Müsəlman ölkəsi Azərbaycanda bir yəhudi qadın Ali Məhkəmədə hakim işləyir.

Onun adı Tatyana Aleksandrovna Qoldmandı. O, yəhudidir və əhalisinin böyük əksəriyyəti müsəlman olan Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsində yeddisi qadın olan 39 hakimdən biridir.

Bu ürəkdən-ürəyə söhbətə açıq olan son dərəcə dost və qonaqpərvər xanım Tatyana ilə ikinci görüşümdü. Mən, xüsusilə xanım hakim ilə müsahibə istəmişəm, çünki müsəlman ölkələrində qadınların qarşılaşdıqları çətinliklərlə tanış olduqda belə bir yüksək vəzifədə xidmət edən qadınları görmək nadir haldır. Həm də bir yəhudi qadın belə bir yüksək vəzifədə? Bu ən əsasdır. İndiki vaxtda, müsəlman ölkələrində yaşayan yəhudi demək olar ki, yoxdur. Ancaq Azərbaycan nadir belə müsəlman ölkəsi olsa da, tamamilə fərqli bir hekayədir və bu haqda yazmaq istədiyim bir hekayədir.

Xanım Tatyananın kökləri Ukraynadandır. O, peşəkarlar, hüquqşünaslar, həkimlər, memarlar kimi peşələrə yiyələnən dərin köklərə malik olan ailədənir.

Onun anasının babası vəkil idi. O, bütün rus imperiyasında Sankt Peterburq Universitetində təhsil almaq üçün qəbul edilən beş yəhudi tələbələrdən biri idi. Lakin dinini dəyişmədən, yəhudi qalmaqla iş qəbul edilə bilməzdi.

Anasının ailəsinin soyadı Gusman, İspan əsillidir. Atasının ailəsi XX əsrin ilk illərində, anasının ailəsi isə XIX əsrdə Ukraynadan Bakıya köçdü. Niyə? Hər iki ailənin uşaqları çox idi və tolerantlıqdan əziyyət çəkirdilər.

Stalin hakimiyyəti dövründə Bakıda həyat hər kəs üçün, xüsusilə yəhudilər üçün çətin idi. Stalin Sibirdə yaşayış üçün qeyri məqbul ərazilərdə yəhudilər üçün bir ölkə qurmaq istədi. Məsələn, onun Kolima bölgəsində yaşayan nənəsinin bacısı yəhudi bölgəsinə göndərilmiş və orada onun beyni 17 il müddətində “yuyulmuş”dur. Stalinin vəfatından sonra, o Azərbaycanda kommunizm qurmaq missiyası ilə Bakıya döndü.

Kommunizm dövründə Bakıda yəhudilər üçün həyat çətin idi.

Gusman ailəsi Bakıda tanınmış idi. Onun anasının atası memar idi və onun Bakıda tikdiyi binaların bir çoxu hələ də qalmaqdadır.

Xanım Tatyana ümumi təhsilini Bakıda alıb. O, elit təhsil almış, hüquq dərəcəsi qazanmış və hüququ öz həyatına tətbiq etmişdir. O, qeyd etmişdir - “Sovet dövründə bir çox yəhudilər hüquqşünas oldular”.

Azərbaycanda məhkəmə sistemi haqqında

Ölkə qeyri-adi konstitusiyaya malikdir.

Məhkəmələrin üç bölməsi (pilləsi) var:

1. Regional Məhkəmələr
2. Apelyasiya məhkəmələri
3. Ali Məhkəmə

Ali Məhkəmənin Plenumu ildə dörd dəfə keçirilir və ictimaiyyət üçün açıq olur.

Hüquq karyerası

Xanım Tatyana Ali Məhkəmənin hakimi təyin edilənədək hüquq təcrübəsi ilə məşğul olmuşdur.

Xanım Tatyana açıqlayıb ki, cəmi 39 hakimdən ibarət olan Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsində "bərabər hüquqlar, problemlər, işlərlə" məşğul olan yeddi qadın hakim xidmət edir.

Məhkəmənin Cinayət kollegiyasında xidmət edən bir qadın-hakim var; Məhkəmənin Mülki kollegiyasında 4 qadın-hakim var, onlardan biri də Xanım Tatyana; iki qadın-hakim İnzibati-iqtisadi kollegiyadadır.

Xanım Tatyana ildə təxminən 600 iş baxır və bu işdə ona kömək edən iki köməkçisi var. Söhbət zamanı o qürurla qeyd etdi ki, Ali Məhkəmə ilə bağlı çox sayda cinayət işləri yoxdur.

Yəhudilər Bakıda, xoşbəxt bir notada assimilyasiya olunurlar

Xanım Tatyana boyun ətrafına qürurla Hamsa geyinir. (Hamsa, Fatimənin əli və Məryəm əlidir, Yaxın Şərq və Şimali Afrika ərazilərində, xüsusən də, islam və yəhudi dinlərində məşhur bir uğur simvoludur).

O Rusiyadan olan qeyri-yəhudi ilə evli olub. Mənim "Vətənim Azərbaycandır", deyə o vurğulayır. "Mən yəhudiyəm və bunu bilirəm, amma dinlə məşğul olmuram. Bilirəm ki, İsrail yəhudilərin vətənidir, amma ürəyim və köklərim Bakıdadır " - deyir.

Xanım Tatyana İsrailə bir neçə dəfə səfər etmişdir. Onun İsraildə yaxın qohumları var. Atasının bacısı Aşdodda yaşayır, amma onun digər bibisi oğlu Netanyada yaşayır. O, İsraili sevir, yəhudi köklərini sevir, amma yəhudi xalqının fəlakətlərini sevmir.

Onun oğlu hüquqşünasdır, azərbaycanlı müsəlman xanımla ailə həyatı qurub, böyük bir tikinti şirkətində rəhbər heyətinin üzvüdür. "Mənim gəlinim azərbaycanlı müsəlmandır, nəvəm də azərbaycanlı müsəlmandır, onlar xoşbəxtlilər, mən də xoşbəxtəm" deyə mənə bunu izah edərkən gülümsəyirdi.

Mən, yazıçıyam, bir neçə azərbaycanlı yəhudi ilə tanış oldum və bəli, səviyyəsi kiçik yəhudi cəmiyyəti arasında assimilyasiya yüksəkdir.

"Bütün ömrüm boyu, Azərbaycanda yaşayan bir yəhudi kimi, nə ailəm, nə də mən yəhudilər kimi problemlə üzləşməmişəm. Azərbaycan cəmiyyəti ən tolerant cəmiyyətlərdən biridir. Biz insanıq, azərbaycanlıyıq, başqa heç bir şey deyilik "deyə qürurla izah edir.

Müsəlman ölkəsi olan Azərbaycanda, 500 min xristian, 30 min yəhudi və digər bir çox kiçik, etnik qrup var. Ölkə müsəlman əksəriyyətli olsa da, dünyəvi bir cəmiyyətdir. Hökumət bütün cəmiyyəti, yaranmasından və ya dinindən asılı olmayaraq, bir millət kimi qorumaq üçün yorulmadan çalışır. Ölkənin sosial strukturu vətəndaş şəxsiyyətinə əsaslanır və bütün etnik və dini qruplar bərabər qorunur. Hökumət bütün kiçik etnik qrupların ehtiyaclarını yaxından öyrənir və əmin olmaq istəyir ki, onlar hökumətin təhlükəsiz cəmiyyət yaradan birgəyaşayış modeli ilə bir sıradadırlar.

Bu hekayə soruşa bilərsiniz nə üçündür?

Mən yəhudiyəm. Azərbaycana iki dəfə səfər etmişəm. Hər iki gəlişimdə özümü öz evimdəki kimi hiss etmişəm. Çünki Azərbaycanda, Azərbaycan yəhudiləri daxil olmaqla hər kəs öz dinini təhlükəsiz şəkildə tətbiq edir. Bu nümunəvi ölkə bütün dünyaya fərqli ola biləcəyini göstərir. Dünyada gördüyümüzdən, bu gün və qədim zamanlardan fərqli olaraq meydana gələn bir cəmiyyət, etnik və dini qrupların yaşaya biləcəyi bir şərait yaradır. Bütün bunlar doğru təhsil və yanaşmadan irəli gəlir.

Xanım Tatyana Aleksandrovna Qoldman müsəlman ölkəsində yaşayan bir yəhudi, ölkədə insanın layiq olduğu azadlıq imkanlarından hərtərəfli istifadə edir. Azərbaycanda olduğu kimi, İsraildə də müsəlmanlar, müsəlman qadınlar eyni hüquq və imkanlardan istifadə edirlər. Azərbaycanın cəmiyyət modeli bir nümunədir. Müsəlmanların çoxluq təşkil etdiyi Azərbaycan və yəhudi dövləti olan İsrail, həm də əla, hərtərəfli əlaqəyə malikdirlər. Bir çox cəhətlərdən fərqli olan bu iki ölkə bütün dünyanın birgə yaşayış və etibarlı əməkdaşlıq dərsi öyrənə biləcəyi cəmiyyətlərə nümunədir.

Ali Məhkəmə sədrinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin Avstriya Respublikasına səfəri.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Ramiz Rzayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti 24-25 avqust 2017-ci il tarixlərdə Avstriya Respublikasının paytaxtı Vyana şəhərində Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Narkotiklər və Cinayətkarlıq İdarəsi (UNODC) tərəfindən keçirilən Məhkəmə Dürüslüyü üzrə Qlobal Şəbəkənin işə salınması üçün hazırlıq iclasında iştirak etmişdir.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Narkotiklər və Cinayətkarlıq İdarəsi (UNODC) BMT-nin 2015-ci ildə keçirilmiş Konqresində qəbul olunmuş cinayətkarlığın qarşısının alınması və cinayət mühakiməsinə dair Doha Deklarasiyası ilə əhatə edilən, üzv dövlətlərə konkret sahələrdə, o cümlədən ədalət mühakiməsində dürüstlük və korrupsiyanın qarşısının alınması istiqamətində fəaliyyətə davamlı dəstək və texniki köməklə bağlı qlobal layihənin həyata keçirilməsinə 2016-cı ildə başlamışdır.

Tədbirin keçirilməsində əsas məqsəd məhkəmə orqanlarının BMT-nin Korrupsiyaya qarşı Konvensiyasının 11-ci Maddəsinin Banqalor Prinsiplərinə uyğun həyata keçirilməsini dəstəkləməklə, Məhkəmələrdə Dürüslüyün Qlobal Şəbəkəsi layihəsinin yaradılması olmuşdur. Şəbəkə üzvlərinin hakimlərin, milli və regional hakim assosiasiyalarının, məhkəmə idarəçiliyində

vəzifəli şəxslərin və digər maraqlı tərəflərin təcrübəsindən və peşə hazırlığından bəhrələnməyə nəzərdə tutulur.

Qeyd edilmişdir ki, məhkəmə işçilərinə münasibətdə, 11-ci maddədə göstərilən "dürüstlük" termini məhkəmə sisteminin və ya fərdi qaydada hər bir hakimin korrupsiyaya qarşı çıxma qabiliyyətinə istinadən bütöv bir konsepsiya kimi təsbit edilə bilər və bu baxımdan bütövlüyə, şəxsi toxunulmazlığa, ədalətə, bərabərliyə və xüsusən də məhkəmə sisteminin və hakimlərin müstəqilliyinə hörmətlə yanaşılmalıdır. Bu dəyərlər Hakimlərin Davranışı üzrə Bangolər Prinsiplərində müəyyənləşdirilərək, həmin sənədin komentariyasında ətraflı izah edilmişdir.

Məhkəmə Dürüstlüyü üzrə Qlobal Şəbəkə, müvafiq resursların məlumat bazasının yaradılması, uyğun hüquqi sistemə, peşəkar mədəniyyətə və milli çağırışlara uyğunlaşa biləcək alətlər, praktiki təlimatlar və təlim proqramlarının hazırlanması ilə yanaşı, məhkəmə orqanlarında şəffaflıq və peşəkarlıq sahəsində potensialın inkişaf etdirilməsi üçün töhvələr verməklə, təlimlərin aparılması sahəsində məhkəmə orqanlarına dəstək üçün platforma olacaq.

Həmçinin burada, şəbəkədaxili fərdi və virtual iclaslar vasitəsi ilə ədalət mühakiməsində qərəzsizliyin və korrupsiyanın qarşısının alınması sahəsində prioritet məsələlər üzrə ən yaxşı təcrübə və fikir mübadiləsinin aparılması, cinayət mühakiməsində bütövlükdə risklərin qiymətləndirilməsi, məhkəmə orqanları və məhkəmə işçiləri üçün effektiv nəzarət və hesabatlılıq mexanizmlərinin yaradılması, qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, etik davranış qaydalarının hazırlanması və həyata keçirilməsi, təlim proqramlarının işlənilməsi barədə məsələlərin müzakirəsi nəzərdə tutulmuşdur.

Tədbirə dünyanın müxtəlif bölgələrindən Ali Məhkəmələrin və Apellyasiya Məhkəmələrinin sədrləri və hakimləri, tanınmış hüquqşünaslar və alimlər, beynəlxalq təşkilatların rəhbər vəzifəli şəxsləri və ekspertləri qatılmışdır. Tədbirdə məhkəmə dürüstlüyü üzrə regional inkişaf və Məhkəmə Dürüstlüyü üzrə Qlobal Şəbəkənin təqdimatı keçirilmiş, şəffaflığın gücləndirilməsi və məhkəmə orqanlarında korrupsiyanın qarşısının alınmasında məhkəmələrin müstəqilliyinin rolu, gözləntilər və ehtiyaclar mövzularında çıxışlar edilərək, iştirakçılar arasında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Belarusun Ədliyyə naziri Ali Məhkəmədə olmuşdur.

2017-ci il sentyabrın 22-də ölkəmizdə səfərdə olan Belarus Respublikasının Ədliyyə naziri Oleq Slijevski Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Qonaq Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışdır.

Montenegro Ali Məhkəməsi sədrinin Azərbaycana rəsmi səfəri.

2017-ci il sentyabrın 25-də Montenegro Ali Məhkəməsinin sədri xanım Vesna Medenitsanın başçılıq etdiyi və Montenegronun birinci xanımı, Ali Məhkəmənin hakimi Svetlana xanım Vuyanoviçin də daxil olduğu nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevin dəvəti ilə Azərbaycana rəsmi səfərə gəlmişdir.

Sentyabrın 26-da Montenegro Ali Məhkəməsi sədrinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin üzvləri əvvəlcə Fəxri Xiyabana gələrək ulu öndər Heydər Əliyevin məzarını ziyarət etdilər, böyük siyasi xadimin xatirəsini ehtiramla anaraq abidəsi önünə əklil qoydular. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da məzarı üzərinə gül düzdülər.

Montenegrolu qonaqlar Şəhidlər xiyabanını ziyarət etdilər. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və müstəqilliyi uğrunda canlarından keçmiş qəhrəman övladlarımızın xatirəsi ehtiramla yad edildi, onların məzarları üstünə gül-çiçək düzldü. Qonaqlar “Əbədi məşəl” abidəsinin önünə əklil qoydular.

Həmin gün Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsində Montenegro Ali Məhkəməsinin sədri xanım Vesna Medenitsanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilmişdir.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev Montenegro Ali Məhkəməsinin sədri xanım Vesna Medenitsanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini Azərbaycanda yenidən salamlamaqdan məmnun olduğunu bildirmiş, iki ölkə arasında olan əlaqələrin intensiv xarakter aldığını qeyd etmişdir. Ali Məhkəmənin sədri 2014-cü ilin oktyabrında xanım Vesna Medenitsanın Azərbaycana səfərini və 2016-cı ilin iyununda özünün Montenegroya rəsmi səfərini xatırlatmışdır. Bu görüşlərin yaddaşında xoş və unudulmaz iz buraxdığını vurğulamışdır.

Ali Məhkəmənin sədri respublikamızda həyata keçirilən məhkəmə hüquq islahatlarının səmərəliliyini diqqətə çatdıraraq bu işin Ali Məhkəmənin yeni strukturunda və fəaliyyətində öz əksini tapması barədə qonaqlara məlumat vermişdir. Bildirmişdir ki, Ali Məhkəmədə beynəlxalq hüquqi aktlara, xüsusən də “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəalarına, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin presedent hüququna lazım olduğu məqamlarda istinad olunur. Məhkəmə sistemində ən yeni informasiya texnologiyalarından istifadə edilir.

Montenegro Ali Məhkəməsinin sədri xanım Vesna Medenitsa Azərbaycanın müasir tələblərə cavab verən qanunvericilik bazasına xüsusi maraq göstərdiklərini qeyd etmiş, qarşılıqlı əlaqələrin böyük əhəmiyyət daşdığını və bu əlaqələrin bundan sonra da davam etdiriləcəyini bildirmişdir.

Görüşdə hüquqi dövlət quruculuğu sahəsində görülən tədbirlər və məhkəmə hüquq təcrübəsi ilə bağlı geniş fikir mabadiləsi aparılmışdır.

Qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmış, Xatirə kitabına ürək sözlərini yazmışdır.

Latviyanın Ədliyyə nazirinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmədə olmuşdur.

2017-ci il oktyabrın 18-də ölkəmizdə səfərdə olan Latviyanın ədliyyə naziri Dzintars Rasnaçsın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə-hüquq sistemi barədə məlumat vermiş, aparılan məhkəmə islahatlarının səmərəliliyinin Ali Məhkəmənin strukturunda və fəaliyyətində öz əksini tapmasını diqqətə çatdırmışdır. Bildirmişdir ki, Ali Məhkəmədə beynəlxalq hüquqi aktlara, xüsusən də “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəalarına, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin presedent hüququna istinad olunur. Hakim vəzifəsinə seçim prosedurları Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmışdır.

Ali Məhkəmənin sədri qeyd etmişdir ki, Azərbaycan və Latviya məhkəmə-hüquq orqanları arasında işgüzar əlaqələr ölkələrimiz arasında ikitərəfli və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində uğurla inkişaf edir.

Latviyanın ədliyyə naziri ölkəmizin müasir tələblərə cavab verən qanunvericilik bazasına xüsusi maraq göstərmiş, Azərbaycanla Latviya arasında qarşılıqlı əməkdaşlığın böyük əhəmiyyət daşıdığını bildirmiş və bu əməkdaşlığın bundan sonra da davam etdiriləcəyini qeyd etmişdir.

Görüş zamanı qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışlar. Latviyanın ədliyyə naziri muzeyin Xatirə kitabına ürək sözlərini yazmışdır.

**Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin mətbəəsində yığılaraq
7 noyabr 2017-ci il tarixdə 48 səhifə həcmində çap olunmuşdur.**

Tirajı 1000 ədəd

**Ünvan: Bakı şəhəri, Xətai rayonu,
Yusif Səfərov küç.26, 1193-cü məhəllə
Tel: 489-07-07 (daxili nömrə 81-79)**